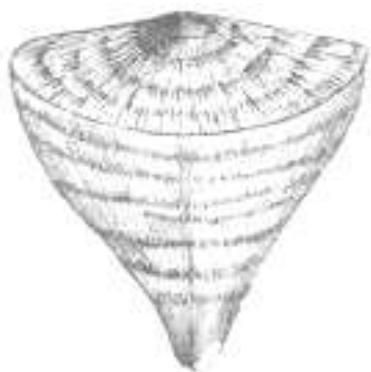

Veronica Lehti

Tyttö, jonka valas nai

Calceola sandalina

ISBN 978-952-93-8710-6

© Veronica Lehti

Tekijän kuvittama

Raakku Kustannus

raakku.kustannus@gmail.com

PDF

2017

Johan:

Naurava koira on herännyt.

Kuu nousee.

Se nousee näyttääkseen tietä ja on kirkkaimmillaan, kun kiipeämme kanjonin pystysuoraa seinämää, valaisee kerot ylhäällä tunturissa, jotta erottaisimme ne toisistaan. Se himmenee, kun lähestymme tielinjaa, katoaa hymyillen pilvien taa ja hiljennämme askeleita. Olemme vaistomaisen pelon vallassa ja tupakoimme yhtä mittaa.

En ole nukkunut moneen yöhön.

Venevalkamassa miehet lastaavat reppuja. Enää eivät tulet loista laavuissa eikä naurava koira nuku nuotion lämpimässä pää Kettilin sylissä. Laavut seisovat hiljaisina ja synkkinä, tuuli ravistelee oviaukkojen muoveja ja naurava koira lähtee virran mukana kylään. Se ei ymmärrä kahleita eikä poliiseja. Se loikoo veneen perätuhdilla ja vartoo, että miehet saisivat tavarat veneisiin ja kuuntelee jaloistamme lähtevän soran rapinaa.

Kuu nousee ja tunturit vaalenevat. Kanjonin virta on syvempi kuin koskaan, tempoo voimallisemmin kuin koskaan. Liikehtii rintakehäämme asti ja tuuli kietoo suojan, kulkee vaippana askeltemme edellä.

Kanjonin seinämä tuntuu melkein pystysuoralta ja lohkat liikkuvat irtonaisina. On kuin rinne olisi jyrkempi yöllä kuin päivällä, mutta korkeus on epätodellinen ja lempeämpi. Koetella kiviä ja hypisteleme hermostuneina teräsputken pätkää, joka on pakko kantaa kädessä, koska se on liian iso laukkuihin sullottavaksi.

Olen niin väsynyt, että tuuli on heittämisillään minut alas virtaan. Samalla se pitää virkeänä, suojelee väsynyttä kehoani ja kuljen sen helmoissa kuin unessa. Polku kiertää kapeana, kuun valossa juuri erottuvana nauhana jyrkänteen kivilohkoja ja liuskevalumia. Tulet palavat alhaalla ja miesten varjot liikkuvat niiden välissä. Niin tyhjä ja hylätty se on - leiri.

Kanjoni hymyilee.

Niin tulee käymään: poliisit tulevat tallemaan kaiken, mutta kanjoni vain hymyilee heille.

Joki on musta ja vuolas eikä tahdo kahleita. Se on voimakas kuin vasta herännyt nuori karhu, joka temmeltää aikaisessa keväässä.

Silloin näen sen: joutsenen hohtavan himmeänä alhaalla suvantopaikassa, vähän venevalkamasta alajuoksuun, juuri mustana alas romahtavan kurun pimeässä varjossa. Se hohtaa kuin tähti tummassa vedessä ja tajuan, että tämä kauneus on pyhä. Tuuli pysähtyy ja voin kuulla ylös rinteeseen asti, miten pikku laineet lipuvat sen kupeitten edestä, aivan kuin etäisyyttä ei olisi, vaan silmäni olisivat siinä kiinni. Se ui valkeana mustassa, koska tietää olevansa ainoa kaltaisensa maailmassa eikä mikään voi sitä korvata.

Sieluni pysähtyy ja tunnen itseeni lipuvan salatun voiman, jolla se suojelee meitä.

Kun kulku varvikossa helpottuu, Dag-Martin kiirehtii vierelle pölpöttämään, kuten aina. Hän keksii loputtomiin juttuja, tallustaa kuin huviretkellä ikään eikä ole huomaavinaan, miten kireitä ovat toisten kasvot kuun valossa, miten kaikki nuotion luoma pehmeys on niistä hävinnyt.

Maailma on nyt outo öisellä tunturiylängöllä ja kuu vetäytyy välillä repaleisten pilvien taa. He pelkäävät tätä maailmaa, mutta minä olen kotona, tunnen tuoksut huumaavina nenässäni ja astun pehmeisiin varpuihin kuin syliin.

He ovat kireitä ja tärkeileviä, yrittävät kätkeä pelkonsa. No, Dag-Martin ei tärkeile, mutta hän ei myöskään osaa olla hetkeäkään hiljaa. Moni seurailee hänen pölpötystänsä tuimasti ja sihisee hänelle, mutta Dag-Martin vain kohottelee tyytyväisenä kulmiaan.

Kun kuu menee pilveen, kaikki kuiskaukset vaikenevat ja etenemme varpujen kahinassa poikki suuren suon, joka ei ikinä tunnu loppuvan. Kun pimeys alkaa, väsymys hiipii piiloistaan ja tunkeutuu kaikkialle aivoihin. Silmät tahtovat väkisin ummistua, pimeys sanoo niille: uni on jo ympärillä, etene varjojen sekaan ja saat rauhan, ja olen melkein voimaton vastustamaan.

Kiroan itseni moneen kertaan valvomisesta. Jollei Niilan saappaita olisi ja jolleivät varvut löisi niihin piiskaavina, en varmasti saattaisi ottaa askeltakaan. Antautuisin unen valtaan, menisin sinne missä naurava koirakin uinuu, sinne.

Otan askeleita ja muistan vain, että silmät olivat kiinni ja että heräsin silloin kun askel vielä oli kesken. Ehkä sitä jatkui ikuisuuden tai vain hetken...

Lumi on satanut maahan.

Pahinta on, että sukat pääsivät kastumaan, enkä ehtinyt niitä kuivatella.

Kun suon laidassa vedetään viimeiset sätkät, Dag-Martin vetäisee öljytakin kasvojensa yli ja lojuu pitkään äänetönnä kuin nukkuisi. Keskustelevat vielä, mistä kohtaa menemme rajalinjan yli ja miten menettelemme kielletyllä alueella. Tönäisen häntä hiljaa, että hänkin kuulisi. Hän vetäisee öljytakin sivuun ja hymyilee ja silloin minusta tuntuu, etten tapaa häntä enää koskaan. Nykäisen hänen hihaansa.

- Kuulitko, mitä hän sanoi?

Hän nyökkää.

- Emme tapaa tämän jälkeen, Dag. Älä unohda minua siellä etelässäsi...

Hän hymyilee, koska ei usko, ettemme tapaisi. Se tuntuukin kummalta, kun olemme olleet yhdessä kaikki nämä päivät aamusta iltaan, nukkuneet vierekkäin samassa laavussa.

- En koskaan unohda sinua, Johan, hän sanoo painaen teatraalisesti rintaansa ja minuakin alkaa naurattaa, kun hän hymyilee nyt niin sydämestään asti.

Kun tulemme tielinjalle, kaikki kahiseva on riisuttu yltä, mutta Dag-Martin kuiskailee yhä äänekkäästi. Ohitamme vartioketjun kuin mitkään jokaöiset kulkijat. Poliisit tuijottavat meitä hämmentyneinä ja Dag-Martin tervehtii heitä hilpeänä. Ne, jotka hermoilivat ovat noloina, mutta kaikki tietävät, että jotakin paha voi tapahtua koska hyvänsä.

Kaikki onnistuu. Lampsimme rauhassa kaivinkoneen eteen ja asetumme kahteen piiriin odottamaan aamun valkenemista. Taas alkaa tupakkaa kulua ja ympärille pitää pälyillä, jotteivät poliisit yllättäisi meitä ilman että ketju on

lukossa. Kaikki polttavat, nekin, jotka eivät muutoin polta, välillä laulamme, Niilas joikaa Oulan kanssa, on pirullisen kylmä, mutta mieli on hyvä.

Lehtimiehet saapuvat. Poliisit saapuvat maastoautoilla.

Taivas vaalenee varhain ylhäällä tunturissa. Me istumme ja odotamme. Karin epäilee, että ne antavat meidän istua kahleissa koko päivän, koska on oikein sopiva pikku pakkaneen ja hyytävä tuuli. Olen jo nyt horkassa sukkiensa takana enkä saata ajatella mitä tapahtuu, jos ne todella jättävät tänne koko päiväksi. Olemme tiivistäneet ketjua, kun maastoautot saapuivat. Karin korjailee tipahtavia sätkiä suistamme, käärii uusia ja raapii tulta ja me istumme avuttomina kädet tiiviisti teräsputkenpätkissä.

Vihdoin poliisit alkavat repiä ketjua, ensin pienillä koeriuhtaisuilla. Me tiivistämme piiriä ja kamppailu alkaa. Poliisit siirtyvät heiveröisimmän suomalaispojan kimppuun. Poika kääpertyy rullalle teräsputken ympäri, poliisit ähkivät. Me alamme laulaa ja huutaa ELLOS JOHKA! , ne painavat hänen kyynärvartaan teräsputken reunaan vasten ja vääntävät niin että luiden rutina kuuluu mekastuksen yli, poika parahtaa ja päästää irti.

Ketju on auki. Seuraavana on yhä joikaava Oula, iso lihava mies, joka viime talvena pani kiviä saamentakkinsa sisään niin että tarvittiin kuusi poliisia häntä raahaamaan. Eivät ne häntä saa irti putkestaan, vaikka niitä sikiää siihen taaskin kuusi. Siispä ne alkavat vääntää minua. Ajattelen pikku vasaa, jonka isä viime keväänä antoi Ellenille, joikua jota Oula ja Niilas äsken joikasivat, mutta lopulta kipu ylittää kaiken ja on pakko hellittää, jollen halua luitteni murentuvan.

Alkaa raahaaminen. Pelkään, kun ei tiedä, milloin pää kolahtaa jonnekin ja lehtimiehet eivät näe. Ne laskevat minut keskelle kuralätäkköä tela-autojen

taakse; miksi niiden pitää tulla tela-autojen kanssa, kun tiekin olisi eivätkä jäljet lähde jäkälästä vuosikymmeniin?

Näen, miten ne raahaavat Oulaa ja sullovat hänet perääni auton puoleksi suljetusta ovesta, hänen käsistään ei ole saatu edes putkea pois. Silmälasit tipahtavat auton lattialle ja särkyvät pahaenteisesti. Oulakin on hermostunut ja pelkää, niillähän on kaikki valta nyt, kun lehtimiehet eivät näe. Silti sitten kun kaikki istuvat turvallisesti tela-autossa, hän on taas kuin mitään ei olisi tapahtunut.

Rakastan nauravaa koiraa ja joutsenta niin kuin rakastan virtaavaa jokea ja joikua, johon Oula puhkeaa poliisiautossa.

Sekin on vapaa, yhtä vapaa kuin tunturit ja maiseman yli levittäytyvä sade, eivät ne koskaan pysty sitä kahlitsemaan, se lentää kuin lintu yli kaiken sen saastan, minkä ihmiset saavat aikaan, tulee aina niin tekemään, aina.

Rolf alkaa saarnata naispoliisille haisevasta moraalista, jolla he tulevat tänne ajamaan meitä omilta mailtamme ja ottavat kantaa asioihin, joista heillä ei ole mitään ymmärrystä. Nainen väittelee hetken kiivaasti, mutta käy sitten nyreäksi - hänhän on oikeassa, mutta saamelainen ei tiedä mitään. Siinä auto kieppuu ja tärisee ja Rolf jatkaa saarnaansa, hän voi jatkaa sitä tuntikausia keksien aina uusia näkökohtia ja hurmioituen omista keksinnöistään. Oula alkaa joikata alakuloista, matalaa joikua. Hänen karhea äänensä nostaa nousevan auringon säteet pimeyden keskelle, keskelle hämärää, joka sekoittaa

mielen, ja silloin tunnen niin selvästi, että rakastan hänen sieluaan, joka yhä on puhdas.

Avoimesta ovesta väreilee valon punertama koivikko ja sen takana syvenee kanjoni kaartuen näkökentässä uniseen valoon. Miten iloinen olen, että olen tullut ja että me kaikki olemme täällä nyt. Poliisit häpeävät eivätkä osaa sitä kätkeä, koska ovat hämillään.

Kettil sanoi minulle leirissä häpeävänsä tätä käsittämätöntä omahyväisyyttä. Käsittämätöntä, koska itse eivät tunnu sitä käsittävän. Humalapäissään itki minun edessäni, vaikka me molemmat tiedämme, ettei hänellä ole tähän osuutta. En oikein ymmärtänyt häntä silloin. Nyt tiedän, ettei hän koskaan voi irtautua taakasta, johon on kasvanut, hän joutuu häpeämään sitä aina.

Toisaalta se on väärin, ihmisenhän pitäisi olla vapaa. Mutta en minäkään voi astua kansani ongelmien ulkopuolelle ja todeta: ei koske minua.

Poliisiasemalla alhaalla Altassa Oula esittelee yhä käsissään olevaa teräspuuketta, nostaa sen korkealle poseeratakseen muistokuvia näppäileville etelän poliiseille.

- Leago fámus vuoigatvuohta? (onko valta oikeutta?), hän hihkaisee ja poliisit nauravat, koska eivät ymmärrä.

Ehkä hän pääsee perhealbumiin asti.

Marlin:

Kuljen hitaasti vielä pitemmälle vuonon tasaista hiekkapohjaa laskuveden perässä. Pienet kiihkeästi virtaavat purot täyttävät meren viivan jättämän kostean hiekan ja siellä täällä nousee kapeita särkkiä, jotka hitaasti leviävät ja lopulta jättävät välilleen vain kiireisiä pikku puroja, simpukoita, leviä ja kotiloita kallelleen kiviä vasten ja lopulta vesi lakkaa virtaamasta ja purojen seitti siirtyy yhä kauemmaksi pakenevan veden mukana.

Välkehtivä viiva yhdistää ne kaikki meren tummaan selkään, jota jatkuu kauaksi kiemurtelevana lumihuippuisten tunturien välissä. Autere nousee utuisena vuonon pinnasta ja yhtyy lopulta jossakin kaukana Jäämeren hyiseen tuuleen, aaltojen keinunta valtameren tempoilevaan myllerrykseen.

Hypellen särkältä toiselle yli purojen kunnes saavun kohtaan, jossa on vielä liian syvää ja jään odottamaan. Lokit kirkuvat kalalaiturien luona ja vuonon toisella rannalla vasten auringon kimalluttamaa vettä juoksentelee pari pikkutyttöä uimapukusillaan kahlaten syviin notkelmiin, jotka vielä ovat veden vallassa. He etsivät myös simpukoita, juoksevat taas, heittävät mennessään hiekkaisista sormistaan osan löydöistään takaisin hiekkaan.

Seison keskellä vuonon laakeaa pohjaa välkkyvien purojen saartamana ja katselen taas hämmästyneenä ylös tunturien korkealle kohoavaan siniseen

seinään, joka piirtyy aurinkoista taivasta vasten. Minulle tämä maailma on outo ja epätodellinen. Lumi hohtaa ylhäällä huipuilla valkoisena ja vaaleansinisenä kuin kristalli vanhassa sadussa ja laskeutuu sieltä kapenevina kielekkeinä alas rinteitä kunnes joissakin kohdin saavuttaa havumetsän ylöspäin nousevat samanlaiset kielekkeet. Tunturien suunnaton korkeus nostaa horisontin ylös pilviin ja saa minut vuonossa tuntemaan itseni kuin kalaksi pikku parvessaan, suojassa vuorten kylmällä kupeella.

Niin seison keskellä vuonon laakeaa pohjaa pienenä pisteenä hyvin, hyvin kauan, ja minusta tuntuu, että tämän jälkeen ei minulle enää elämässä mitään merkittävää tule tapahtumaan.

Sitten vesi edessä on laskenut ja koetan ylitystä seuraavalle särkälle. Puro helmeilee vilkkaasti saappaitten sivuitse ja irrottaa pikku hiekkajyviä mukaansa. Saappaat hörppäävät vettä ja kylmä valuu varpaisiin.

Puron reunalla levien seassa on iso röykkiö erikokoisia ja värisiä simpukoita. Istahdan kyykkysille ja mieleni tekee löytää joku oikein kaunis.

Levät tuntuvat sormissa niljakkailta ja karheilta ja simpukankuoret kiiltelevät kosteina. Irrotan pieniä vaaleanpunaisia erilleen hiekkaan. Äkkiä minusta tuntuu, etten ole yksin. Vilkaisen rannan suuntaan ja näen koiran ja rantapensaista verkalleen lähtevän hahmon, joka heilauttaa minulle kättään.

Hän on vielä niin kaukana ettei luulisi näkevän katsettani. Heilautan takaisin.

Kääntelen simpukankuoria kämmenellä, jotta valo kimaltaisi niiden pinnasta ja tiputtelen anorakin taskuun. Muutama putoaa ja jää hohtamaan hiekkaan, kun lähden hiljakseen eteenpäin ja kyyristyn seuraavalle leväkasalle, joka juuri paljastuu puron alta ja joka on täynnä pieniä vaaleanpunaisia kuoria.

Vedestä peilautuu lämpimiä auringon sädeläikkiä, se mies harppaa puron yli kaljapullo kädessä ja kyyristyy viereeni, liian lähelle.

Hän katselee vaiti ja hörppäilee kaljaansa. Minä vilkaisen häntä epäluuloisesti ja hän hymyilee ystävällisesti. Kasvonpiirteet ovat kovat, silmät hätkähdyttävän keltaiset, katselevat nauraessakin vaanien.

- Isot jää vuonon suulle, hän sanoo välinpitämättömästi.

- Jaa?

Hän tarkastelee minua: hän on utelias ja kuitenkin minulla ei selvästikään ole mitään merkitystä.

- Olen käynyt siellä sukeltamassa. Vaan mitäpä minä niistä, eläviä ne siellä ovat.

Hän katselee auringon läikkiä, jotka leikittelevät veden pinnalla. Ne väreilevät hänen kasvoilleen, hän siristelee tiikerinsilmiään.

- Tunturistako olet tulossa, kun sulla koira on matkassa?

- Joo, se on niin väsyksissä, että justiinsa nukahti kun rantaan pääsi. Se on ollu hyvä lintukoira, nyt on vaan vanha. Niin rauhallinen, että voi pitää matkassa.

- Ettei porojen perään lähde, vai?

Hän tyhjentää loput pullosta ja nakkaa sen puron yli toiselle särkele.

- No porojen... eikä lintujen.

- Lintujen?

- Minä näes kuvaan lintuja.

Katson häntä uudelleen.

Hän kohottaa kulmiaan.

- Oletko töihin tulossa?

- No joo.

- Sulla on sen näköset pakaasit pusikossa, kyllähän minä ne näin.

En sano mitään.

- Luuletko, että joku ne vie, kun sinä pusikkoon ne laitoit?

Hän remahtaa rämisevään nauruun.

- Tällekö tehtaalle meinaat?

- En tähän, Varanginvuonolle.

- Onko paikka valmiina?

- No on, Kiiperissä.

Simpukankuoria on jo melkoinen kasa, josta valitsen kirkkaimmat anorakin taskuun, ne helisevät kuin pienet kellot.

- No on sulla noita, lintujenkuvaaja ihmettelee.

- Lähetään rannalle, mulla on repussa vielä joku kalja.

Astelemme hiljakseen rantapengermaa kohti. Koira varvikossa huomaa meidät ja kohottaa kuonoaan varpujen seasta. Se empii hetken noustako tervehtimään, mutta kellahtaa kuitenkin takaisin varpuihin.

- On se ikäloppu tuo minun koira, ei se jaksa kuin pikku matkoja vähän kerrassaan... vaan eipä se ole hoppu mullakaan, samanlaisia raakkuja ollaan molemmat.

Hän kaivaa repustaan pullot ja aukaisee ne hampailla.

- Se on varmaan mielenkiintoista, sanon, kun pääsen oluen makuun, - lintujenkuvaus.

- Vihonviimeistä touhua se on, hän tokaisee.

- No mutta?, hämmästyn.

- Mitäpä sitä muutakaan, hän karistaa hiekat pullon pohjasta.

- No kai siinä nyt jotakin täytyy olla, kun sinä sitä teet?

Pyörittelen pulloa niin, että olut alkaa vaahdota pinnalta ja katselen kuinka vaaho kohoaa. Lintujenkuvaajan kasvoille on levinnyt varjo. Hän rykäisee kiukkuisesti.

Hän on pitkään vaiti kuin koiransakin pusikossa.

- Enimmäkseen se, lintujenkuvaus, hän aloittaa sitten kärsivällisesti kuin lapselle, - on sitä, että makaat pusikossa hiirenhiljaa, tuntitolkulla, ja odotat, odotat yön ja seuraavan päivän, ehkä viikon. Eikä se lintu siltikään tule sopivan matkan päähän. No, vaihdat paikkaa, odotat taas. Joo, sitä se on justinsa - lintujenkuvaus.

- Joskus saat näpättyä niin sanotun huippulaukauksen, sillä sitten jaksat taas maata pusikossa pitkään... Mutta ei sillä ole mitään merkitystä, meinaan, sillä huippulaukauksella, ei mitään merkitystä. Joo, sitä se on justinsa - lintujenkuvaus.

- Miten niin ei ole merkitystä?

Keltaiset silmät katsahtavat minuun säälien.

- Se on vaan pakkomielle, sairaus. Tai samanlaista kuin se, että tämmösenä nättinä päivänä tämmöisessä vuonossa kerää simpukankuoria, ei sen kummempaa.

Hän kaivaa piipun taskustaan ja alkaa tupakoida. Vuonossa on lähes tyyntä ja savukiehkurat nousevat keveinä ylös piipunkopasta. Keltaiset silmät katselevat ilmeettöminä vuonolle.

- Pitää ihmisen leipänsä jostakin ottaa.

Aurinko kimaltaa tumman veden kaukana hieruan takana.

Ilma on kirkas ja lämmin ja vuonon reunaan avartavat rinteet, joita puut pehmeästi hyväilevät. Koetan liu'uttaa katsetta tunturien ääriiviivaa pitkin. Uskomatonta, että huiput ovat niin kaukana ja saattaa silti liu'uttaa katsettaan niiden harjoilla kuin aalloilla, aivan kuin ne olisivat vain kuva.

- Tämmöisenä päivänä, tosiaan, on hyvä kerätä simpukankuoria, hän huokaisee.

- Tiedätkö muuten, että siitä kylästä liikkuu kovin ikäviä juttuja?, hän kysyy vaitiolon jälkeen.

- Jaa?

Hän remahtaa taas nauruunsa.

Hullu, ajattelen.

Nauru saa minut silti levottomaksi.

- Kyllä sinä niiden kanssa kuule siellä tutuksi tulet, hän sanoo sitten ja tarkastelee minua keltaisilla silmillään riemullisen huvittuneena.

- Se on kuule niin kuin musta aukko, siellä aika menee sekaisin ja hitsautuu yhteen, hän manaa hitaasti tuijottaen minua silmiin. – Joka sinne menee ei pääse sieltä ikinä pois. Hän nauttii suunnattomasti huomattessaan, että jossain sieluni syövereissä minua puistattaa. Ei tosin ehkä niinkään hänen juttunsa kuin hänen hulluutensa.

Hän remahtaa nauruun.

Otan välinpitämättömän ilmeen enkä kommentoi. Hänkään ei enää jatka. Jonkin ajan päästä minusta näyttää, että hänen keltaisiin tiikerinsilmiinsä ilmestyy pienen sirpaleen kokoinen hyväksyvä pilkahdus, tai ehkä vain kuvittelen niin olevan.

Katselemme vuonolle. Aurinko on jo ehtinyt värjätä punervaksi vuonon utua ja tunturien lumisia huippuja. Etäällä vuonon mutkassa vesi kimaltaa vielä sen säteissä ja purot paljastuneella maalla ovat lakanneet virtaamasta.

Rannalla ajavan rekan ääni kumahtelee vuonon jyrkkien seinämien välissä ja pysähtyy keskelle syvää pohjaa, jossa lokkien kirkuna kalalaiturien luona sekoittuu moottorin jylyyn.

Muuten vuono on autio ja tyhjä. Vasta yöllä vesi alkaa palata ja saa sen taas eläväksi. Liinapaatit tulevat mereltä ja laiturit syttyvät elämään. Nyt ne nuokkuvat unessa.

Martin:

Tämä vuono on kuin satu, se on todellinen, kirkas ja lumoava, sen kallioiden synkkyydessä on jotakin, jota olen aina kaivannut, jotakin jossa sielu lepää, vaikka samalla pelkää.

Bussi viilettää kapeaa tietä, noukkii matkaansa sorisevia mummoja, jänteviä ukkoja ja punaposkisia koululaisia ja minä tuijotan tunturikoivujen läpi siintävää häikäisevän sinistä merta ja sen takana nousevia vastapuolen vaaleanpunaisia vuonotuntureita. Joka niemekkeen jälkeen meri ottaa uuden ilmeen: vihervän, kirkkaan sinisen. Milloin aallot lyövät vaahtopäinä pitkille hiekkarannoille, milloin se lipuu ohitse uneliaan utuisena. Ja matkaa riittää koko päivän.

Vihdoin tulee sumua ja meri muuttuu mustaksi. Puut ovat enää vaivaisia pensaita ja jonkun ajan päästä pensaatkin katoavat. Ja minä kun luulin, että olisi sentään yksi puu siellä toinen täällä, mutta ei ole kuin tuulen matalaksi maahan alistamaa varvikkoa, pikku pajuja, nekin korkeintaan polven korkuisia.

Bussi ajaa hidastellen sumussa ja pysähtyy jatkuvasti lampaiden takia, välillä kuskin pitää oikein nousta tielle niitä tuuppimaan.

Kun nousemme tunturiin sumuvalot palaen ja haitari radiossa pauhaten, minusta alkaa aivan tuntua, että on joulu ja pian alkaakin sataa hiljakseen lunta. Pitäisikö ottaa seuraava bussi ja palata takaisin sinne, missä omenapuut lähtiessä jo kukkivat?

Pikku kylässä bussi pysähtyy kaupan kohdalla ja aukaisee takaoven kyydistä poistuvalla emännälle. Kaksi kaupan haalistuneeseen lautaseinään nojannutta kaveria säntää bussiin, toinen etuovesta maksaen, toinen takaa, kätkeytyen nopeasti korkeiden selkämysten taa. Kuski vilkaisee peilistä ja kutristaa kulmiaan.

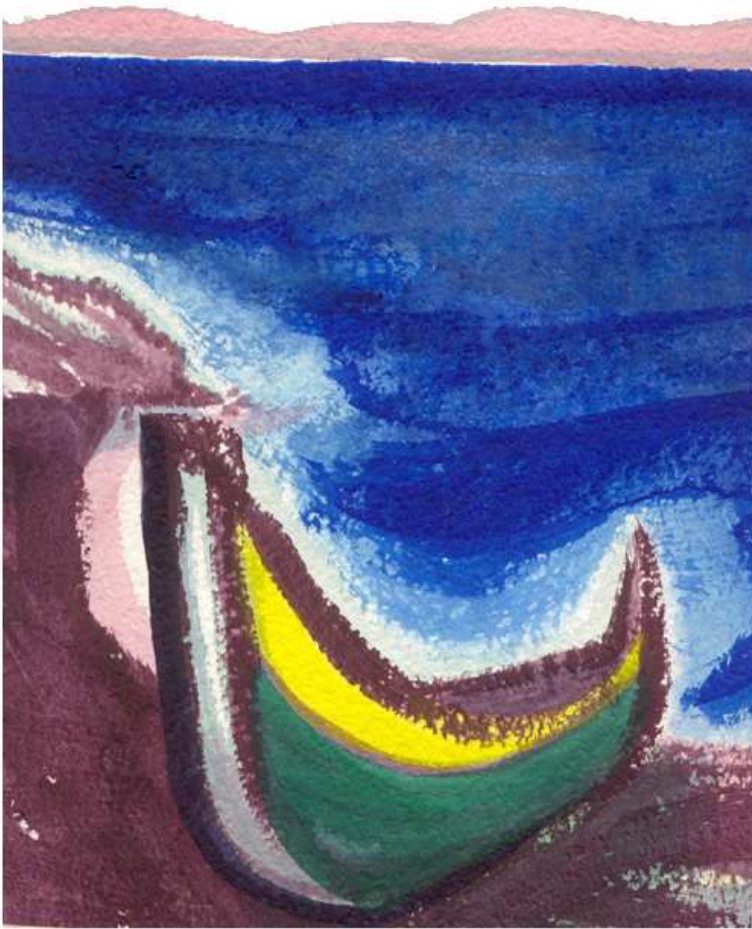
Kun auto lähtee liikkeelle he alkavat avalla kaljatölkkejä niin että olut suihkuu vastakkaisille penkeille. Takaa tullut pitää kovaa meteliä ja toinen yrittää hillitä häntä, jottei kuski muka huomaisi. Tämä vilkaisee silloin tällöin peiliin, nähtävästi vain varmistaakseen, että penkit pysyvät paikoillaan. Hetken päästä selvempi väsy ja vaihtaa paikkaa. Yksin jäänyt protestoi äänekkäästi, mutta alkaa sitten torkahdella. Minä katselen maisemia ja korjailen ylös hänen päätään, joka valuu penkiltä niin että veri pakkautuu ja kasvot muuttuvat sinertäviksi. Kaverinsa vain ryyppäilee välinpitämättömänä tölkistään.

Minun kyläni näkyy vihdoon tunturin laelta. Se on kovin pikkuruinen lahden pohjukassa, tuulien tuiverrettava. Meri aukeaa laajana ympärillä ja vain kapea aallonmurtaja suojaa veneitä satama-altaassa. Vuonolla on vaahtopäitä, tunturit nousevat loivina merestä, ne eivät ole kovin korkeita, kiviröykkiöitä pikemminkin ja vain kolmasosa rinteistä on lumeton. Täällä ei näköjään tunnusteta samoja vuodenaikoja mitä muualla.

Ei varmaan kestä kauaa, kun oppii tuntemaan kaikki, jotka ovat hamasta aikojen alusta asti täällä asuneet, varmaan heidät on kaikki haudattu vaatimattomin menoin pikku hautuumaalle, jonka keskellä kyyhöttää koirankoppia muistuttava kappeli.

Bussi viilettää rantaan ja pysähtyy kaupan kohdalle: siihen päättyy minun retkeni. Venyttelen jäseniäni koleassa ilmassa. Lumisade on lakannut ja valkoinen ohut vaippa hohtaa kirkkaana. Toivottavasti pärjään kesäkengissäni tämän uuden kevään yli. Tuoksuu mätäneville leville ja rantatyrskyjen kohina kilpailee lokkien kirkunan kanssa. Lokit parveilevat kalatehtaan valkeitten rakennusten yllä ja kirkuvat valkean rintansa täydeltä, vailla pienintäkään häveliäisyyttä. Tulee hyvä olla, naurattaa. Taitavat mekastaa silkkaa pitkästymistään, koska paatteja ei näy tehtaan laiturissa.

Alan kääriä sätkää. Ketään ei näy, hämärtää.

Maija:

Penikka on hulluna Elleniin, kulkee koko ajan hänen perässään, ihan kuin Ernstin pikku narttu, tuntevat hänet heti, koirat, hänessä on jotakin niin samaa... kun he tulevat huoneeseen, heittäytyvät sänkyyn ja alkavat painia. Varmaan Ellen on paininut koirien kanssa ikänsä kaiken, koirien ja veljiensä, molempiahan oli viisi, vai oliko koiria seitsemän... seitsemän koira - aika paljon poroja varmaan.

Penikka viilettää mättäissä ja tonkii riekonmarjoja ja sitä pitää taas alkumatkasta kulettaa narussa, ettei säntäisi lampaanpaskoihin.

Kuljemme yli tunturin, ylälampien ohi ja laskeudumme isolle Molvikan lahdelle, jossa on kaksi rantaa. Pitkän rannan ruskolevien seassa makaa ruostunut sodanaikainen maihinnousualue. Rantojen välissä törröttävät pienet kalliorosot ja toinen ranta on pienempi, kovera, täynnä pyöreitä kiviä, jotka vierivät rantakuohuissa eestaas.

Siellä pikku rannalla pidämme joskus tulia ja sen edessä on pehmeää tasaista varvikkoa, jossa on hyvä levätä kuunnellen meren kohinaa. Pyöreät kivet rahisevat aallokon mukana ja jos aallokko on kova, nousee ääni kumeaksi jyrinäksi.

Sinne nytkin suunnistamme.

- Istuimme kerran tässä Martinin kanssa, kun tähdet putoilivat, Ellen sanoo. Sen on täytynyt olla nyt elokuussa, nyt tähdet vasta alkavat näkyä; katsomassa tähtien putoilemista? Hän on varmaan keksinyt sen itse... vaikka eipä silti, ei hän valehtele, ei niin voi sanoa - ja voihan olla tottakin, ehkä he tosiaan kävivät täällä Martinin kanssa. Minä en ole kyllä koskaan nähnyt putoavaa tähteä näillä seuduilla, mutta mikä todistus se on? Jos Ellen on nähnyt sellaista unta, se on hänelle yhtä totta kuin valveilla tapahtunut, hän on sellainen...

Ellen ojentautuu kankareelle hyvin pehmeästi ja tuuli heiluttelee hänen tummia kiharoitaan. Laskeudun hänen viereensä ja penikka käpertyy keräksi väliimme. Ellen laskee päänsäkin varpuihin, silittää koiraa toisella kädellä ja nauraa silmillään. Koiran yli hän katselee minua ja nauraa, katselee kuin miestänsä. Minä hymyilen raukeasti. Rakastan häntä, koska hän ei pelkää. Ja koska hän on lapsi, vai olenko minä lapsi? Jollakin lailla hän on suurempi minua, tunnen sen joskus niin selvästi.

Pikku Ellen. Minusta tuntuu, että sinulle ei hyvin käy.

Hän kohottautuu taas kyynärpäähän varaan ja katselee merelle.

- Maija?

- No?

Hän on hyvin vakava ja silittää nukkuvaa penikkaa.

- Minut raiskattiin Maasissa kun olin neljäntoista, enkä ollut edes pussannut yhtään miestä.

- Sitä en tiennyt.

- Ei sitä tiedä kukaan täällä, vaikka täällä muuten niin hyvin kaikki tiedetään - ei Martinkaan, eläkö sinä vain kerro hänelle?

- En tietenkään, sanon nopeasti.

- Ja kuule: mullakin oli ennen pitkät hiukset niin kuin sinulla, ihan tänne asti, hän koskettaa hiuksiani, - kiharat, tuuheat... sen jälestä leikkasin koko kuontalon pois ja olin vain veljien kanssa tunturissa, en uskaltanut katsoa ketään vierasta miestä silmiin, vaikka meidän laavulle olis tullut. Siinä meni monta vuotta.

- No. Nyt en sitten muuta teekään, hän nauraa sitten.

- Nii-in, sanon, minua ei naurata.

Eikä häntäkään varmaan. Minusta tuntuu, että hän itkee, vaikka näyttää nauravan, ehkä koettaa pyyhkäistä naurulla pois.

Ellen painaa päänsä varpuihin ja ummistaa silmänsä.

- Tämmöistä on meidän kesäpaikassa, kuule, aivan voi kuvitella olevansa siellä, kun tästä katsoo merelle. Siellä on vain iso järvi, samalla lailla aallot lyö rantaan, täällä vain vähän kovemmin.

- Ajattele, jos oltaiskin siellä!, hän innostuu ja hypähtää käden varaan, - Olisi elo tunturissa, veljet, isä ja äiti... kaikki ovat siellä nyt - paitsi minä... ja Johan... minun on täällä niin ikävä isää!

Hän painautuu taas varpuihin ja ummistaa silmänsä. Minäkin ummistan omani.

- Missä Johan on?, kysyn hetken päästä.

- Johan? Hän on Oslossa... hän on ainoa veljistä, joka on kuin isä, näkee kauas...suuria asioita...hän näkee kauas eteen.

Hänen sydäntään puristaa niin, ettei hän voi jatkaa.

Makaamme siinä kunnes alkaa paleltaa ja aurinko liikkuu punervana taivaalla ja tuuli alkaa vinkua voimakkaammin yllämme. On ihanan raukeata, lämmintä, tuoksuvia varpuja.

Ellen:

Olen pitänyt häntä veljenä, mutta nyt alkanut pelätä.

En häntä ole tahtonut häiritä, hänhän on ainut täällä, joka on niin kuin veljet, miksi häntä olen alkanut pelätä?

Ei ole totta, mitä sanoin Maijalle - kyllä me kävimme siellä Martinin kanssa, mutta ei silloin ollut tähtiä, aurinko paistoi. Kerroin hänelle, miten kotona eloa paimennetaan, hän kyseli siitä koko matkan, ihan kuin olisi tahtonut meille töihin.

Hän tulee etelän isosta kaupungista ja hänelle on kaikki niin ihmeellistä, porot, koirat, kai minäkin, koska olen pieni ja erilainen kuin suomalaiset ja norjalaiset tytöt.

Näin sellaisen unen, että me istuimme ja tähdet putoilivat.

Oli aivan pimeää, ja niitä putoili koko ajan, ne olivat isoja kirkkaita tähtiä, kirkkaampia kuin kaikki ne jotka ovat olemassa. Me istuimme siinä rannalla, samassa paikassa, ja tähdet putosivat mereen, mutta se ei ollut meri, vaan tyhjiys jatkui siitä alas ja saattoi nähdä, kuinka tähdet jatkoivat matkaansa alas, loputtomiin, kunnes katosivat äänettöminä näkyvistä.

Se oli kummallinen uni ja tulee varmasti Martinista. Koska hän sillä matkalla rakastui minuun, kyllä minä sen näin. En tahtonut, että hänkin, hän on ainoa

poika täällä, joka on ystäväni, sitten tulisi vain viha. Minä olen niin yksin täällä, yksin.

Se uni tietää, että rakastun häneen, olen jo rakastunut, kun pelkään ja häpeän hänen edessään, en uskalla enää katsoa häntä silmiin, ja kaipaen hänen lähelleen.

Maija sanoo, että Martin on rakastunut minuun, mutta minusta tuntuu, että hän katsoo Maijaakin samalla hellällä katseella, puhuu hänelle samalla äänellä, minusta tuntuu, että hän vain pitää paljon ihmisistä, hänellä on hyvä sydän. Ehkä hän rakastui minuun silloin niin kuin veljet joskus rakastuvat, hetkeksi, aivan pikkuriikkiseksi hetkeksi?

Mutta tehtaalla hän tulee lähelle koko päivän, juttelee koko ajan, kun pesemme homeista kuivakalaa. Hän tulee taakseni niin lähelle, että vartalomme melkein koskettavat ja alan ajatella, kuinka voimakas hän on. Alan tuntea, miten hänen vartalonsa liikkuu läheisyydessä, ja kun se tulee vierelleni, nousevat ihokarvani pystyyn.

Hän kyselee jotakin minulta yhtenä kuin lapsi ja Maijaa hävettää. Kaikki on niin selvää silloin, mutta hetken päästä se taas katoaa, hän huitaisee sen pois kuin kärpäsen ja me vain harjaamme kalaa, mihinkäs me siitä pääsisimme.

Tänä iltana Maija on poissa, seison yksin vesikarran äärellä ja harjaan. Hän tulee kohta ja kysyy, missä Maija on. Sitten hän tulee uudestaan, mutta pysähtyy vähän matkan päähän ja katselee minua hiljaa. Äkkiä punastun korviani myöten ja koetan painaa kasvojani alas, ettei hän näkisi. Kun se menee ohi, soi kimeä ääni korvissa pitkään, enkä uskalla katsoa häntä nähdäkseni, huomasi hän. Kun vihdoinkin uskallan, hän onkin lähtenyt.

Minusta tuntuu, ettei hän huomannut, koska lähti pois, eihän hän voi olla pelkuri? Toisaalta tuntuu kummalle, ettei hän olisi huomannut. Ehkä hän kosta minulle, joka liehittelen kaikkia? Vihaan ja rakastan häntä moneen kertaan yhden pienen työrupeaman aikana enkä ymmärrä, mihin tämä vielä mieleni johtaa, kun se on jo nyt niin lainehtiva. Miksi en voisi vain rakastaa tai vain vihata, tai pitää häntä veljenäni, mutta kun vaapun sen kaiken välillä kuin mielenvikainen.

... minä odotan, mutta hän ei tee minkäänlaista aloitetta.

Ehkä tämä on kohtaloni, se jota hain, enkä voi tehdä mitään siitä päästäkseni: en katseella sanoa, en hipaista häntä merkiksi. Kaikki sellainen valuu tyhjiin ja tuo onnettomuuden minulle - tämä on hänen asiansa, enkä minä voi siihen koskea, miksi sen pitääkin olla niin...

Miksi minä en voi tehdä mitään?

En nuku yöllä, koska uneksin hänestä ja vatsaa kolottaa.

Nousen vuoteesta heti kun aurinko on noussut merestä, vaellan rannalle, siihen missä hiekka on pehmoista pikku lahdella. Siellä sydämeni on kuin pieni simpukka, sekin tahtoo käpertyä hiekalle muiden simpukkain joukkoon. Odottamaan aaltoa joka huuhtoisi sen rannalta pois.

Luku:

- *Aukase!*

- Kuka siellä?, Martin kääntää kylkeä.

- Minääh...aukase!

- No mitä?... Martin kompuroi unenpöpperössä ovelle ja napsauttaa lukkoa, -
Justiinsa pääsin sänkyyn...

- Noo, poika, pikku yömyssy ei tee pahaa, Lauri seisoo kirkkain silmin
ovenpieleen nojaten ja esittelee viskipulloa.

- Yömyssy!

- No veetään verhot akkunan eteen niin kyllä se yöstä käy... noo... saanko
minä tulla? En minä häiritä taho, ee-en, jos sinä vain haluat nukkua, niin aja
heti pois, sano heti vaan, niin kyllä minä lähen.

Martin huokaisee, vetäytyy oven edestä ja päästää hänet sisään. Eikä muita
vaihtoehtoja olekaan, jollei halua kuunnella tuntikausien vonkunaa ovella.

- Eikä teillä ole töitä?, hän kysyy katsellen toisen hoippumista.

- Noo-o... ei ole kallaa, Lauri sanoo tiukasti ja sillä tietyllä äänenpainolla millä
aina tämän asiaintilan toteaa, istuu kuluneeseen nojatuoliin, - Vaan kun
minä tämän pullon olen kallistanut, niin eiköhän jo ukko tule hakemaan. Vaan
laitappa sinä kaksi mukia pöytään.

Martin alkaa viruttaa likaisia kuppeja.

- Ei se haittaa, ei se haittaa, iske pöytään!

Kahden lasin jälkeen Lauri sanoo:

- Tätä minä en jaksa käsittää, tätä turhan takia tappamista, minusta tämän lotahommankin sais justinsa lopettaa. Eikö ne muka Japanissa muutenkin sikiä liiaksi, ei ne mittään potenssilääkkeitä tarvihe. Ja entäs tämä minkkihomma, sehän on aivan sama meininki: elukat pietään piinassa pikku häkeissä, että joku herrasnainen saa korean turkin... eei, kyllä minä ymmärrän, että elannoksi ammutaan niin kuin kotipuolessa, mutta tämä tämmönen, tätä minä en voi millään tavalla...

- Kuule meiänki perälä minä monesti lähin illalla myöhään mettään tahi järvelle, kun siellä huuhkaja tapasi huhuilla, se oli niin komeata kuultavaa, näin se pani: huu-hu-huuuu, no, oletko sie ikänä kuullu? Hu-huu-u...hän koventaa ääntään niin että koko hyypeli kaikuu.

- No sitte tullee naapuri yhtenä päivänä meille kehumaan, että hänpä sai oikein huuhkajan ammuttua! Jumalauta! Semmosta minä en voi käsittää, miten ihminen voi sillä tavalla! Ja toinen kerta oli, kun poromiehet tuli meile ja kysy: onko se teän koira jokon tuola mettässä irrallaan laukkonu? No me ihmetellään ja sanomme tietenkin se on, jos semmonen vaalea ajokoirra, oikein helevetin komia koira olikin kuule, voo-i pojat - ee-i o näkyne sellasta koiraa sen jälestä, niin hyväluontosta ja hyvää mettässä. No me piimmä sitä irti kun tiedettiin, että varmasti se ei ajata poroja eikä lähe talon likeltä mihinkään, se oli aivan varma, siihen saatto kyllä luottaa kuin itteensä. No yksi niistä poromiehistä sitten sannoo, hän on ampunu sen koiran, se ajatti poroja.

- Vai ajatti poroja, sanoo Antti ja kaikkihan me tiesimmä, että se oli varmasti vale.

- Oisitta pitäny kiinni, sanoo se samainen mies. Siihen ei meilä virka ennää kukkaan mittään, eikä muuhunkaan. Ne saapi miehet seistä siinä keskellä pirttiä hyvän tovin. Yritti ne jo hyvittelä ja hyvästellä, mutta ei se ennää auttanu. Sitä surtiin kuule meän talossa kauan sitä koiraa...

No jonkun päästä tullee se samainen poromies tuppaan ja aikoo maksaa meille sen koiran, hän sitä oli alkanu ajatella, suottahan hän sen ampu, se täyty olla hyvä koira, kun oli niin komiakin. Häntä oli vain vituttanu, kun se aina irrallaan laukko. Sano, hän haluais nyt hyvittää, kyllä hän maksaa. Oli se nolona ja nöyränä.

Antti sanoo sille: pane mies lompakkos taskuun, ei sitä koiraa ennää takasin saaha. Ja lähe liukkaasti tästä talosta eläkä ikinä ennää meän ovea aukase. Niin se sano sille Antti...joo, ei se saattanu antaa anteeksi...kuule, käyään haastamassa, josko se Pertsä lähtisi kaljakuskiksi...

- Mie kolkutin Laurin ovele, ei mittään ääntä. No mie arvelen heti pian, kolkutampa tähän, täälä ne on...

- Tule sissään Raineri!

- Ja ota kaljaa, meilä on kuule vaikka koko kylälle helevetti, kun justiinsa käytiin kaupassa.

Rainer asettelee kuluneen sinisen tuulitakkinsa tuolin nojalle. Hellittää vähäsen vyötäkin.

- Justiinsa söin, hän selittää.
- Ootko sinä Martin kuullu, miten se liina Raineria ajatti?, Lauri kysäisee kuin ohimennen.
- Häh?
- Rainer, ei se ole Martin kuullu. Kuule, selitäppä pojale, kun tässä on meilä aikaa vaikka aamuselle asti.
Rainer huitaisee välinpitämättömänä kädellään ja vetäytyy sohvan selkänojaan myrtyneen näköisenä.
- Elä nyt huoli muistella sitä...
- Noh? Sehän on sinun parraita juttuja, parraita juttuja mitä minä oon näilä perillä kuullu.
- Häpiä se on ... häpiä!, Rainer murahtaa, mutta ruskeat silmät alkavat tuikkia.
- Se on tämä meän Raineri ihan parraita ihmisiä tässä kylässä, Lauri alkaa esitellä kuin outoa ihmistä, - Parraita, sanon minä, vaikka täälä moni juopoksi ja häijyksi haukkuu. Rainerissa on sellaista viisautta, jota ei jokapojasta löy-y.
Lauri siristelee silmiään tarkaten toista.
- No. Saatanhan minä sen muistellakin. Rainer kumartuu vihdoin luottamuksellisesti yli pöydän.
Lauri nojautuu taaksepäin ja kilistelee itselleen uuden pilsneripullon korista.
- Missä se...?, hän selailee pöytää.
- Häh?
- No tuossa, Rainer tyrkkää pullonaukaisijaa. Lauri avaa pullon ja nojautuu taaksepäin tyytyväinen hymy silmissään ja turpeilla huulillaan.
- Joo. Yhtenä päivänä se vain ilmesty tuohon permannolle, no on siitä jo kohta toista vuotta. Mie laitoin stamppia siihen aikaan, no, olinhan mie tuota

kalijaa litkiny kohta viettä viikkua jo siihen mennessä, tietenki, ja olo oli melkonen. Joo mie istuhin siinä kotona päiväsellä ja emäntä on töisä, poika koulussa, mie aukasen kalijapullua - se vähän niinkun vankäilee vastaan... kuuluu silloin ilkiötä suhinaa siittä vierestä, mie näen: no nailonihan se siinä! Mie säikähän, jää koko kaljapullo juomatta, vaikka olin jo kerinny aukasta. No mie en ilkiä ees kahtella kun se nailoni siinä permannolla äkäsesti viuhtoo, tämmöstä pikku ympyrää, niinkun ilmanpyörylä...joo. Mie arvelen: helevetti, kyllä nyt on Rainerille tullu stoppipaikka, hermot mennee... ja mie lopetin juomisen siihen paikkaan - en maistanu ko vasta jouluviinat. No se on siinä silti se nailoni vaan. Tullee emäntä kotia, poika tullee, nailoni vaan viuhtoo siinä, en mie virka niile mittään. Mie lähen ulos, niin kuin en sitä huomaiskaan.

No yöksi se häipy, ei unihin sentäs pääse. Mie herrään aamusella: ei helevetti, siinä son taas permannolla ko nakutettu. Lojjuu, niinko unista heräilis hänkin.

No mie päätän: olkoon, mie olen kuin en näkiskään. Sillä lailla mennee kaksi päivää. Mie istun kotona, nailoni vieressä, mie lähen ulos, nailoni perässä, mie kaille, nailoni kanssa, stampittuppaan mie en uskalla ees kahtua, jos sieltä vaikka lähtee sille kavereita matkaan, helevetti!

No kolmantena päivänä mie hermostun ja nakkaan sitä tikkuaskilla. Ei se ole millänsäkään. Mulla on pöyälä siinä kalijapullo, mie sitä alan aukasta. Helevetti se suuttuu se nailoni silloin ja säntää päälle, tuohon kiertyy kurkun ympäri ja kuristaa. Mie huuan ja revin irti, se tiukemmin vaan takertuu. Met siinä tappelemma koko tiiman, kun mie saan sen hellittämmään. Helevetti se

pyörii äkäsesti permannolla ja mie jou-un istumaan aivan tönkkänä siihen kun emäntä tulee töistä, en liikahtaa tohi, saati siihe kalijapulluun koskia.

No emäntä kyssyy: mikä siula on Rainer, kun tuon näkönen olet?

Mie olen aivan kalmankalpia ja istun ko pöljä. No sanon hälle, kuule, kun mulla tuo nailoni tuossa jo kolmatta päivää on kaverina. Mikä nailoni, ei hän näe? No tuossa se on, helevetti, totta mie sen käsitan, että sitet sie näe! Tullee poikaki siihen, kattovat minua: vaimo ja poika. Sanovat männä tohtorille, se antaa pilleriä. Joo, kyllä mie sitte siitä vaivasta paranin ajan kanssa.

Mutta helevetti en ole sen jälestä uskaltanu niin pitkään yhtä kyytiä ryypätä, olen pitäny kyllä vissin vaarin.

Lauri hihittelee tuolissaan niin että kyyneleet valuvat.

Rainer kertaa: Saatana kuule, mie lähen kyläle, nailoni perässä, mie kaialle, nailoni sinnekki. Minne mie vain menen, se on siinä ko koira kintereilä, epeli...

- No voi...

Martin:

Jaas ne on sammuneet.

Ja minä valvon... Ei toimita laittaa nukkumaan, kun kohta kuitenkin on herättävä.

Yö on tähtikirkas, kuu puoleksi pilvessä.

Leuto tuuli puhaltaa mereltä ja aallot lyövät levottomina rantaan. Kaarran kuivauspuiden takaa kallioille, näen tähdet, lampaita levolla pikku laumana, korvia höristellen.

Mitä etsin, etsin turhaan... Vaikka tunnen tiet, en saavu koskaan Gordobaan. Nyt vain seison ja ajattelen sitä mikä lipuu ohi - enkä saavu mihinkään. Olen sulkeutunut lasiseksi huoneeksi, jossa vieraille on vain rujo palli, kenenkään ei ole siinä hyvä istua, kukaan ei ole tervetullut. Turhaan uneksin tummista silmistäsi - eivät ne satuta minua, vaan yksinäisyyttäni.

Kohiseva pimeys sulkee tieni, meri ja taivaankansi sulautuvat yhteen valtavaksi muuriksi Kiiperin ulommaisella laidunrannalla. Ylhäältä tunturin rinteeltä kuuluu määkinää. Lampaiden tönäisemät lohkat lähtevät liikkeelle ja vyöryvät elämöiden mereen.

Valtaisa, kumiseva loiskahdus täyttää pikku lahden.

Kuu nousee.

Kuu nousee merestä.

Tummana, keltaisena, vaarallisen keltaisena, villinä ja varjelevana, täytenä.

Kalliot sojottavat repaleisina sen edessä.

Odotan, että se nousee ylös rinteiden takaa, kunnes meressä on valtava kultainen kuunsilta, valtava ja loistava.

Näen, kuinka se valaisee kasvoni.

Tätä siltaa pitkö pääsen yli loputtoman pimeän meren ja taivaan avaruuden?

Ellen:

Tunnen hänen vaeltaneen täällä yöllä, tunnen askeleet.

Kunpa voisin koota ne kaikki pikku laukkuuni, irrottaa varovasti maasta, kätkeä tyynyni alle.

Hänen yksinäiset askeleensa ovat painuneet tänne ja kuu on noussut täytenä yöllä, hän on puhellut sen kanssa.

Minä en tule, ennen kuin aurinko nousee ja kuu on heikko; pelkään kuuta, se vangitsee, siitä on tullut vihollinen.

Se on hänen kuunsa, minä en tahdo sitä.

Heidän on täytynyt lähteä yöllä merelle, koska hän on valvonut pikkutuntien yli. Valvonut myös minun takiani, tunnen sen selvästi.

Marlin:

Yötaivas on täynnä tähtiä. Ne säkenöivät tuhansin hiljaisuudessa ja tähtikuviot piirtyvät kirkkaina, tulevat lähelle kasvoja. Paatti keinuu ja tähdet viilettävät eestaas.

Perässä suihkii liina.

Sitä karistetaan monta tuntia, yhteensä kaksikymmentä kilometriä. Se nousee kiivaina pyörteinä puusaaveista ja katoaa kipakasti suhisten mereen.

Rainer vaihtaa tyhjät puusaavit täysinäisiin, joita on katoksen alla ohjaamon kyljessä. Liina on ladottu sujuvalle sykkyrälle ja syötit asetettu sanomalehden palasille. Palaset lentelevät hypähdellen saavin yllä, kun liina juoksee teräsränniin.

Ohjailen liinaa ja olen tyytyväinen, kun voin keskittyä työhön valittämättä mistään muusta, aivan kuin kaikki, mitä elämässä on, olisi jäänyt rannalle, ja vain kaikkein pysyvin olisi täällä kanssamme: meri.

Liitän liinain päät yhteen yksinkertaisella, pitävällä solmulla ja kiinnitän korkit ja painot paatin reunalle kasaamastani pinosta. Ohjailen korkkien liittonarut rännin reunassa olevaa halkeamaa pitkin, jotteivät ne pääsisi ränniin ja särkyisi kiivaassa vauhdissa. Liina tempaisee lujasti kädestä korkin

ja juuri oikealla hetkellä irroitan otteeni. Samalla sekunninosalla lyijypaino kolisee rännissä ja katoaa pimeyteen.

Rainer vilkaisee, miten minulla sujuu, heilautan kättäni. Hän on erityisen tyytyväinen silloin, kun tulee vaikeuksia ja hän saa säännätä apuun. Joskus tuntuu, että mitä suurempi sotku, sitä tyytyväisempi on Rainer, hänen siipensä pääsevät levittäytymään täyteen mittaansa.

Hän tuntuu pitävän minusta erityisesti ja on mielissään, kun en ole tottunut liinakalastukseen. Rainer-parka on riidoissa niin monien kanssa.

Onneksi en sentään sohella kovin usein. Merellä saattaa sattua mitä hyvänsä nopeasti, kansi on liukas, paatti kiikkuu, kala sotkee liinat; mikä tahansa on vaarallista, jos siinä hätäntyy.

Itse hän työskentelee tasaisen varmasti ja joutuin kuin ompelukone. Kylässä sanotaan, että siinä paatissa on onni matkassa, jossa on Rainer, ja niinhän se on kuulemma aina ollut - jos ei ole paatti kalaa saanut, se saa sitä siitä hetkestä, kun Rainer astuu kannelle, järjestään isoimmat saaliit.

Hän tuo keulasta isot fosforipallot ja liput, jotka minä liitän liinaan. Mennessään hän vie tyhjän saavin pois ja on sekunnilleen taas paikalla, kun pallot ja liput on nakattava mereen, samalla hetkellä, kun liina kiskaisee liitoksen ränniin. Joka askel on tarkoituksenmukainen ja kevyt ja käsien liikkeet riuskat, mutta niukat. Näyttää kuin hän ei tekisi juuri mitään, vaikka tekee varmasti kahden työt. Hän jaksaa tuntikausia väsymättä täsmälleen samalla nopeudella, naamallaan tyyni rauha. Vain silmät elävät suolan ja viiman punoittamissa kasvoissa - valtavan nenän punoittaessa kylläkin viinan voimasta. Rainer on hiljainen mies ilman viinaa, eikä juuri hymyile,

päinvastoin kuin kippari, joka mielellään istuu ohjaamossa rupertellen ja naureskellen tuntitolkulla.

Liina jatkaa tasaista suihkinaansa halki yön pehmentämän ilman ja aallot läikkyvät mustina paatin perävalojen loisteessa. Ne jatkuvat maailman rajalle asti ja niiden yllä lepää tähtien hiljaisuus käsittämättömään etäisyyteen.

Eikä taivas ole enää taivas vaan ääretön avaruus, kaikkiin suuntiin johtava. Ei se ole enää ylhäällä, se vain on, se on siinä, kaikkialla, ja meri tuntuu äkkiä turvalliselta kuin lastenkamari.

Kaikki toimintamme tulos katoaa pimeään, valtoimeen, voimalliseen veteen: liina syötteineen, painot, kohot. Vain suihkina elää paatin perässä kuin ohut taikasävel.

Aamu on jo valjennut, kun alamme nostaa kalaa.

Kylmä tuuli puhaltaa pohjoisesta eikä auringon paiste pysty sen vaikutusta vielä tasoittamaan.

Kalaa on paljon, melkein joka koukussa.

Nostamme kahdeksan tuntia. Välillä vaihtaen paikkoja, mutta tauotta: liina on nostettava yhtäjäksoisesti, kun kerran on alettu.

Kela kiskoo tasaisesti liinaa vedestä. Meri on syvän sininen, häikäisevä, aurinko on juuri siitä noussut ja säteilee riemullisena kirkkaaseen aamuilmaan. Aallokko on laantunut illasta, mutta voimistuva tuuli alkaa nostaa sitä uudelleen.

Lokit kirkuvat.

Sininen väri nousee merestä voimakkaana keuhkoihin asti, joka soluun. On meren paras hetki.

Puukko viiltää syvälle kalaan kidusten alta. Kirkas veri tulvahtaa pitkin terän vartta ja kala lentää valkeaan laatikkoon, josta veri valuu kannelle.

Kala kuolee viiltoon hetkessä. Teräsammeessa, jonne nostaja ne ensin nakkaa, ne sätkivät täysissä voimissa - ja voimaa niissä piruissa riittää, saa hätäpäissään pidellä kiinni. Mutta viillon hetkellä se voima puristuu yhteen kouristukseen, joka jännittyy ruumiin läpi kuin sähkövirta, heti sen perästä ne herpaantuvat ja veri valuu ryöppynä ulos.

Hyppään alas ruumaan järjestämään kasseja, raahaan täyttyneet laitaan ja asetan tilalle tyhjät, viisi Aarsætheriä, sattuikin, pahasti vain puhkikuluneita.

Kyllä kala on kaunis, juuri merestä noustessaan! Sen suuret kyljet välähtävät hopealle ja tummalle teräkselle, ja punertavan vatsan ja selän erottavan ohuen viivan yllä ovat tummat syntymäläiskät. Sen silmät ovat pyöreät kuin pienet kuut, jotka meri on luonut aina avoimiksi. Nyt ne ovat täynnä ihmetystä ja kipua, mutta yhä liikkumattomat.

Sääliksi käy niitä tappaa. Vaan onhan niitä meressä, miljoonia, isoja parvia, tässä maailman rikkaimpiin kuuluvassa meressä, vaikka vesi on hyytävän kylmää ja tuuli vie korvat päästä. Rikkaimpia, kun on näin kauan kestänyt. Paatti keinuu aika tavalla.

Rainer iskee pikku haalla kalan lihaan ja nakkaa sen laidan yli sisään. Vikkelästi hän irrottaa haan ja nakkaa kalan teräsammeeseen. Sattuu tavan takaa, että joku luiskahtaa mereen, niitä Sven nappailee taitavasti lennosta pitkällä puoshaalla. Vain jokunen loiskahtaa takaisin mereen.

Aurinko kipuaa ylemmäs ja valo kasvaa. Meri muuttuu syvästä sinisestä kimmeltäväksi hunnuksi. Ei ole vaahtopäitä, mutta aallokko on iso ja keinuttaa paattia rajusti tehden noston raskaaksi.

Liina on puolivälissä. Kauas horisonttiin asti näkyy punaisia lippuja ja fosforipalloja, pää ei näy edes kiikarilla ohjaamosta, josta kippari sitä kohta rupeaa tähyilemään. Hän on vetänyt panamahattunsa syvälle päähän ja selostaa ikkunassa naapuripaattista äsken kuulemaansa vitsiä, nauraa pehmeästi kuin kuubalainen. Hän on tyytyväinen, kalaa tulee taas paljon, ja hänellä on hyvät miehet, me olemme hyviä.

- Herkiä juoruilemasta ja laita musiikkia!, Rainer tokaisee hänelle norjaksi. Vaihdamme paikkoja.

Puolivälissä kymmenettä liina pääsee sotkeutumaan ja minä huomaan sen tietysti liian myöhään. Yritän selvittää, muttei se onnistu, koska liina kiristyy koko ajan. Vilkaisen ohjaamoon, kippari pölpöttää radioon, vuorossa on ilmeisesti hyvä vitsi, koska hän nauraa raikuvasti ja katselee kauas merelle. Jos hän vain katselisi meidän ylitsemme, huomaisi hän heti tilanteen, vaikka näköpiste onkin etäisyydessä.

- Noh, annahan olla, annahan olla, Rainerin karhea ääni kuuluu selkäni takaa ja tulee tutkimaan kelaa, - Ei huoli hermostua, hän sanoo asiantuntevasti, - Katkiaa se kumminkin.

- Katkiaa, kun on katketakseen...

Juuri silloin kippari sattuu katsahtamaan kannelle, huomaa jännittyneen liinan, yrittää äkkinäisellä liikkeellä vielä kääntää paattia, mutta samalla liina napsahtaa poikki.

Rainer tarkastelee kelaa ja pudistelee päätään.

- Nooh, hän sanoo minulle, - Siinä näit? Nyt se häätyy vain hakia naapuripallo. Hän näyttää peukalollaan ohjaamoon. Kipparin pää ilmestyy avoimesta ikkunasta.

Hän on vakava silmäillessään kela. Huomatessaan syyllisen ilmeeni, hymähtää, - Noo-o, gjør ikke noe...jajj-ja...

Rainer näkee pallon ensimmäisenä ja kippari kääntää paattia sitä kohti. Meri kuohahtaa kylkiä vasten ja laidan yli ryöppyävä vaahto kastelee meidät.

Rainer selvittää kelan kiirehtimättä ja tottuneesti sillä aikaa kun pyydystämme seuraavan pallon.

Tuuli yltyy ja paatin keinunta alkaa jo haitata nostoa. Vettä ryöppyää yli laidan ja liukastaa kannen. Kippari julistaa, ettei tuuli ylly enää kauaa, ehkä siksi kunnes aurinko on kivunnut korkeimmilleen ja sitten se alkaa hiljalleen tasoittua - iltapäivällä olemme maissa.

Maa. Niin.

Lokit ovat seuranneet meitä koko yön. Nyt ne kirkuvat ja kaartelevat valkeana parvena paatin ympärillä osuuttaan, ja kun puoshaasta kala luiskahtaa, syntyy rämäkkä tappelu. Kaikki ne säntäävät paikalle rääkymään, eivätkä montaa palaa ehdi nykäistä, kun raskas hyysa jo vajoaa. Sattuu myös, että liinasta irtoaa koko koukku syötteineen liittosiimoineen ja sen siepannut lokki nielee kurkkuunsa kaiken, siima vain riepottaa omituisena nokasta. Sellainen lintu seurailee paattia aina maalle asti siimanpätkä nokasta heiluen eikä se käsitä, mikä sen sisuksia repii.

Semmoinen ottaa Raineriakin joka kerta sydänalasta.

Väsyttää, vielä kaksi tuntia ja rapiat, väsyttää tosissaan, vaikkei ole läheskään kehnoin ilma vetää kalaa: kaikista kamalinta se on lumituiskussa kovassa aallossa, sekin on vielä edessä. Kun ei tulisi edes semmoista, kun oli viime viikolla... Rainerkin ja kippari, vaikka kippari on sitkas mies, valvomistakin kestää kuin piru, pieni ja sitkas. Jollei Rainer olisi vähän väliä minua

silmäilyt, olisin varmasti luovuttanut, se se sai puremaan hammasta; sanoi: ei VOI keskeyttää! Ja meri... vihaa sen voima silloin nosti, silloin tajusin ensi kerran, että jos sen edessä lannistuu, se ottaa vallan ja alkaa kieputtaa ihmistä mielensä mukaan, sille on kerta kaikkiaan näytettävä.

Illalla se taas makasi niin viatonna, kuin ei mitään pahojaan olisi koskaan aikonut.

Kun kala on nostettu ja kaikki paikoillaan, suihkutamme kannen verestä, jota on roiskunut korkealle aina ohjaamon ikkunoihin asti.

Vaihdamme kuivaa ylle, ja paras hetki: painumme pikku keittokomeroon haukkaamaan ja maistamaan taivaallisen kuumaa väkevää kahvia, jota kippari on keiteltyt ja joka on liedellä hiljaksen parkkiintunut koko aamun.

On taas mukava ja hyvä. Alkaa raukaista, kuten aina ja minut komennetaan kajuuttaan maata. Sven kömpii pian perässä.

Kun herään, maa on näkyvissä ohuena vaaleansinisenä nauhana meren ja taivaan rajalla. Tunturien rinteissä valon ja varjon vuorottelu jo heikosti erottuu.

Kuin näkisin Ellenin tummien silmien sieltä minua katselevan, odottavan, aivan kuin hän olisi koko maa, tunturit, salainen voima, jota ei ole kenessäkään toisessa, jokin alkuperäinen, luontoon kuuluva...

Juuri siksi en saa häntä mielestäni, ja jollen voisi aina palata merelle, olisin jo sen voiman vanki. Rakastan hänen iloaan, tarmoaan, avoimuuttaan, hän on kuin kaikkialla visertelevä lintu.

Jos voisın sulkea hänet syliini pelkäämättä, mutta jumaloin häntä liikaa, paljastun heti, koska rakkauteni on liiallinen ja järjetön eikä vastaa sitä mikä hän on. Tiedän ja voin sanoa sen itselleni, mutta tunnen, että tieto on

voimaton. Olen ajautumassa häntä kohti niin kuin paatti lähestyy maata.

Vaikka keulani rusahtaisi, tahdon päästää irti, lakata ohjaamasta, tahdon nähdä tähdet kirkkaammin kaltevalta pinnalta, kirkkaammin kuin koskaan...

Astua uusille poluille, vaarallisille, oudoille. Vain sitä kautta voi palata, saapua johonkin - ilman sitä ei koskaan saavu mihinkään, ei lähde eikä palaa.

Alkaa paleltaa. Suojavaatteet ovat sisällä, mutta tahdon seisoa vielä hetken, koska ulkona on kirkasta, meri on niin kaunis ja sininen auringon loisteessa ja koska olen saanut ajatuksiini vihdoin kirkkautta. Lokit kirkuvat paatin sivuilla ja takana ne puikkelehtivat peräaaltojen väleissä kuin tähtisukkulat, kirkuen, kailottaen, laskeutuvat siipensä levittäen aalloille lepäämään. Ja aallot ovat teräväharjaisia, keinuttavat niitä ylös alas. Ne keinuvat veden päällä ihmeen keveinä, aivan kuin paattikin.

Nojailen ohjaamoon katsellen aaltoja, joita paatti halkoo.

En ole murheellinen, en iloinen, vain seison tässä ja tunnen olevani täynnä elämänhalua ja käsittämätöntä tarmoa, jota meri minuun ammentaa. On kuin muuttuisin yhdeksi paatin kanssa, tunnen jokaisen sitä vasten lyövän aallon itsessäni, myötäillen sen tempoilevia liikkeitä jo itsellenikin huomaamattomalla keinunnalla.

Miten rakastankaan sitä voimaa, jolla paatti halkoo tietään! Kun se nousee suuren aallon harjalle ja kumahtaa tärskyen seuraavalle ja valkea pisarakuuhu roiskii korkealle keulan sivuille, tunnen itsessäni sanomatonta tyydytystä. Koko ahdistukseni sulaa tähän myllerrykseen, kuin jokin tempoileva voima sisälläni musertuisi.

Ei ole olemassa mitään muuta kuin suunnattoman voimakas meri, sininen, jäätävä, suolainen meri...

Rainerin meri, lempeä, pelottava, kohtalon syli - jos se joskus meidät ottaa, se ottaa vain jotakin, joka sille ennestään kuuluu.

Hieron rystysiä vasten kämmenalustaa saadakseni ne lämpiämään, mutta tuuli on kova ja vie kaiken lämmön mennessään, eikä auta, vaikka sujauttaisi kädet taskuun.

Tunnin päästä katselen nauhaa sisältä, ja se on jo leveä, selkeästi tuntuista piirtynyt, vaikka meren yllä leijuva utu pehmentää valon ja varjon rajoja, saa sinisen loistamaan kaikissa sävyissä.

Luku:

Martin näkee paatista Ellenin tunturissa penikan kanssa, ja kun saavit on kannettu syöttitupaan selvitettäväksi, lähtee hän tunturiin, jaksamatta ajatella mitään.

- Minne matka?, maamies kysäisee.

- Tulen tunnin päästä.

Hän tietää, että Ellen odottaa, koska he vilkuttivat toisilleen, tai ehkä hän vain toivoo.

Rinne on raskas kavuta, kun ei ole nukkunut kahteen vuorokauteen kuin vaivaiset pari tuntia. Martin on kuin unessa, mutta samalla kertaa pirteä kuin vasta uinut, ja harppoo pitkin askelin. Ylhäällä on suuria lohkaraita, jotka viettävät mereen. Hän etsii niiden väleistä tuttua hahmoa ja on jo kivutessaan muistellut tarkasti paikan, missä tytön näki. Hän keskittyy vain paikkaan ja hahmoon.

Koira haukahtaa ja säntää vastaan pikku kurusta.

Se hyppii häntä vasten, penikka, hän tarraa sen niskaan ja silittää pehmeää turkkia hiljaa puhellen.

Koira nuolaisee hänen kalanhajuista kättään.

- Ellen!

Ei vastausta.

Hän päästää rauhoittuneen koiran ja lähtee pikku kurulle.

- Ellen!, hän huhuilee rinteessä ja epäilee tämän jo olevan rannassa, kun huomaakin takanaan ison lohikareen suojassa, varvuissa lojuen ja häntä nauraen katselevan.

Aurinko lämmittää ihanasti tuulen suojaa ja saa hymyn leviämään Martinin kasvoille. Hän kipuaa takaisin ja kuta lähemmäs hän tulee, sitä kauemmas hän tipahtaa entiseltä polultaan, sitä syvemmällä he ovat toistensa silmissä. Niin syvällä, että Martin laskeutuu aivan hänen vierelleen, kumartuu kasvojen yli ja suutelee niitä.

He puristautuvat toisiaan vasten ja suutelevat taas, pyöriskelevät varvuissa, vaikka rinne on melkein vaarallinen, ja Ellen kirkaisee leikillään.

Penikka istuu vierellä ja katselee heitä kummissaan, taitaapa vinkaistakin. He silittävät välillä sitäkin ja lopulta nukahtavat raukeaan päivän paisteeseen.

Meri alhaalla kohisee rauhallisena ja kallioiden reunaa matalalta liitävät äänettömät lokit.

Johan:

Onko meidän riuduttava kuoliaiksi ennen kuin ne uskovat, että olemme tosissamme?

Käyn ulkona. Taivas on kirkas, mutta valojen vuoksi tähdet eivät näy. Ihmiset vilistävät ohi. Tuntuu, että on palattava laavuun niin pian kuin mahdollista. Istuudun Oulan viereen ja liikenteen metakka jää sulkeutuvan ovivaatteen taa. Joku on tuonut halkoja monta sylillistä ja asetellut muutaman lappeelleen tulen ympäri kuivahtamaan.

Aivan kuin kotona.

Ulkona sama taivas, samat tuikkivat tähdet.

Kotona laaksossa riekot alkavat taapertaa pensaissa, kurluttaa häälauluja...mitähän Inger parhaillaan tekee? Lapsi hänellä kuitenkin on kainalossaan. Ummistan silmäni viiruiksi ja etsin hänet tulen epämääräisistä varjoista. Lapsi leikkii koiran kanssa lumessa ja nauraa, niin se on aina. Nyt päivät ovat jo kirkkaita ja pilvettömiä, aurinko panee kaikki hymyilemään takaisin palaavalla lämmöllään. Paimenet lojuvat kotosalla, korjailevat kelkkoja. Vielä muutama viikko niin eloa on alettava siirtää...tosiaan...tuntuu kuin olisi ikuisuus siitä, kun viimeksi olimme kotona.

- Kunpa olisimme jo kotona ja kaikki olisi taas hyvin, Oula virkkoo katsellen minua hymyillen.

Ellen:

Nyt yksinäiset mainingit lyövät läpi tyvenen pinnan, jonka yllä kuu lepää

kuiskaa minulle kuu, se mitä vanhukset sanovat

ja mikä on kirjoitettu avaruuden ikuiseen yöhön

Jumalani on nukahtanut, jättänyt minut yksin

sinun kanssasi kuu, hän minut jätti,

hän joka minut synnytti

ja joka minut kietoo

kerro kuu, mistä perhoset syntyvät, samastako

vai lentävätkö ne halki avaruuden valon, meren luo,

meren joka on suolainen hiki ja jano

ja kuivattaa niiden hennot siivet?

Jumalani vastaa kun kysyn, mutta sinä kuu, et vastaa vaan lumoat minut

vaikka tuskaani verta itkisin, et piittaa murheestani,

vaan kiedot minut itseesi

Jumalani kysyy, miksi itken, sinä et koskaan kysy, kuka olen

kun sinä nouset, ei ole olemassa muita kuin sinä,

*kaikki himmeässä valossasi on mustaa tai harmaata
ja äänet sulautuvat yhdeksi sen kanssa
yhdeksi suureksi, joka ilmoittaa kaiken, eikä mitään*

*silti on onni, että Jumalani nukkuu nyt kun sinä nousit, kuu,
sillä hän ei päästä minua kyselemästä,
enkä voisi sinua nähdä sellaisena kuin sinut nyt näen!*

Martin:

Hän teki minusta itselleen Jumalan ja olin tietysti imarreltu.

Hän ihaili, tahtoi aina olla lähelläni, jakaa kaiken, tietää kaiken, sammuttaa herännyttä janoaan kaikella sillä, mitä minulla oli. Hän kolkutti kaikille ovilleni, kumman vaivattomasti ne löysi ja monta avasin, melkein kaikki. Mutta yhteen huoneeseen en päästänyt. En tiedä, onko se huone iso vai pieni sielussani, mutta siinä huoneessa olen itse. En usko, että hänellä on voimia ottaa minua vastaan sellaisena kuin todella olen, hän on nuorempi eikä ole nähnyt maailmaa. Haluan selvittää syvimmit ongelmani itse, en tahdo että siihen sotkeutuu joku, josta en voi olla varma ja jonka reaktiot todennäköisesti vähitellen valtaavat pääosan. Minä yksinkertaisesti haluan pitää tämän oman rauhallisen huoneeni, jossa voin mietiskellä itseäni, ymmärtää selityksittä, kosketella kipeimpiä tunteitani. Sillä minä olen ainut, joka näkee koko historian, ottaa vastaan ehdoita. Ainut joka ei käytä heikkouttani minua vastaan.

Näin, miten hämmentyneenä hän jäi seisomaan ovelle. Ja miten vähitellen alkoi itsekkin lyödä oviaan kiinni. Enhän sitä tarkoittanut, etteikö hän olisi voinut jakaa itseään ja ettenkö tahtoisi tuntea häntä - miksi uskoutumisen täytyisi olla kuin mitäkin vaihtokauppaa?

Kävi, kuten kai pitikin: itsepäisyyteni vai pitäisikö sanoa eristäytymiseni teki hänet epävarmaksi, eikä auttanut, vaikka selittelin, kuinka me kaikki olemme elämässä loppujen lopuksi yksin, eikä ketään toista voi koskaan täydelleen tuntea, hyvä jos itseäänkään, eikä sellaista voi vaatia. Hän tiesi sen kaiken, mutta ei halunnut tyytyä siihen, aivan kuin olisimme puhuneet eri kieltä.

Ehkä minä käänsin totuuden toiseksi? Tai ehkä hän veti rajan toisella tavalla tai toisesta kohtaa?

Niin kuitenkin kävi: jos käänsin selkäni väsyneenä, hän alkoi ajatella, etten enää rakastanut häntä, koska en tahtonut häntä. Jos katsoin hänen lapsekkaita kasvojaan mieltiväisenä, hän ajatteli, että haudoin hänestä jotakin pahaa. Jos hetkenkin olin väsynyt häneen, ja olinhan minä lopulta yhä enemmän ja enemmän, siinä hän oli tietysti oikeassa - hän pelkäsi, että aion hylätä hänet. Hetkenkään rauhaa ei minulle antanut, ei hetkeäkään olla oma itseni. Jos olin väsynyt tai alakuloinen, mitä minä kai aika tavalla kuitenkin olen. Pitäisikö minun koko ajan olla tukemassa häntä?

Mutta nyt kun olen luopunut siitä, hänen silmiinsä on syttynyt uusi, tarkasteleva katse. Se tietää, että Jumala on sortuva.

Luku:

Kaijalla röhmöttää ilta-auringon suloisessa lämmössä hilpeä joukko seuraten paattien paluuta mereltä. Kyse ei ole norjalaisesta pilsneristä, joka painaa päänsäryn otsalohkoon, vaan Rainerin suurella metelillä avatusta variksenmarjaviinikätköstä, joka kuohuu vaaleanpunaisena seurakunnan iloksi kolmatta päivää.

Waisalan kymmenvuotias kolhiintunut puupaatti kaartaa aallonmurtajan takaa ja suunnistaa tehtaan vastaanottoon.

- Tämä se on se, jota minä aina kahtelen ilolla, tämä paatti, Lauri huokaisee, kun Waisala kiinnittäytyy kaijan tolppiin ja kalakasseja aletaan nostaa ylös.

Ukkoja ilmestyy nurkan takaa katsomaan saalista.

- Kato, kato, on se saanu, perkele!

- Se saapi aina kallaa, Waisala, vanha kelmi. Kyllä se haistaa, missä kala liikkuu, Rainer murahtaa kallistaen emalimukiaan.

- Tämän kylän poikasia, yhtä kauan soutanu näitä vesiä kuin minäkin, eli kauemmin, jos mie olen ollu välillä merillä.

- Anna, anna hyä mies lissää sieltä...

Iloliemi on Martinin takana vaahtoiseen Matissenin muovikassiin sullotussa vanhassa alumiinikattilassa.

- Joo, joo, elähän nyt...

- Kyllä tätä piisaa...

- No jo, kyllä mie sen tiiän, kun ite olen liemet laittanu.

- Kato, kato nyt, Lauri huokaa, - puolitoistakymmentä kassia, perkele!

Waisala keinuttelee tyhjässä paatissa ja odottaa kassejaan takaisin.

- Alkaisi se huuhtomaan kantta, vaan kun ei se passaa. Ennen passasi, jo vain, sen mukainen lemu satamassa, paattiakin jo kohta puolet enempi. Vaan eipä kukkaan saa niin kun ennen sai, mustaksi on kohta pyyetty koko meri.

- Nehän sannoo, että hylkeet...

- Ei se ole hylkeistä kiinni!, Rainer tulistuu, - Kyllä se on aivan pehmiätä puhetta; vai miten te sanotta, pehmiätä?

- Kyllä se mennee.

Kielivaikeuksista Rainer tulistuu vielä enemmän.

- Turhaan syyttävät, jos oli meressä ennen vika niin nyt on kyllä vika itessä: liikaa on pyyetty ja nyt se tulee loppu! Pikku sintitkin on otettu vuosikauet, semmoset, mitä ennen ei ees kehattu sanoa tulleen - net nakattiin aina kiiruusti takasin vetteen kasvamaan. Vaan nyt pyyetään niin helevetin kaikki ja kaikilla keinoin. Johan sen luulisi jokaisen ymmärtävän, ettei meressä kallaa voi riittää, jos ei se saa kasvaa isoksi. Ja joka koneella, lentolaivakki niillä on mukana, vaan nyt se tulee loppu!

Lentolaivan kohdalla Lauri vilkaisee vaivihkaa Martinia, joka yrittää pidättää naurunpuuskaa.

- No elä hyvä mies suutu?

- No jo, no jo...

- Mitä se Øystein sielä jahkailee... Lauri aprikoi.

Waisala saa vihdoin laatikkonsa ja laskelman ja suuntaa omalle kaijalleen. Aurinko kimalluttaa hopeisiksi paatin sivuilta lähtevät aallot. Ne halkaisevat koko kuulaan satama-altaan kolmeen toisiinsa lipuviin osiin, joiden kimaltava limittyminen vaivuttaa seurueen horrokseen.

On ihanan lämpöinen ja tyven.

Korppitunturille on ilmestynyt tokka.

- No sielähän ne on isännän porot!, Rainer iskee Martinille silmää.

Martin hymyilee velton herttaisesti ja terästä katseensa tunturiin. Tokka liikkuu hitaasti ruskaista kuvetta, valoläikästä varjoon, varjosta valoon, isoja ovat jo vasat ... niitä se Ellenkin aina katselee...

- Onko se tulossa erotukseen, se veli, mikä sen nimi oli...no?

- Johan.

- Ei se juuri käy muissa erotuksissa, niillä on ne omat porot vain, ne paimentaa.

- No jo niittä mahtaa olla, jos ei viijestä veljestä yksikään joua siskoa paimentamaan.

- No kyllä se tulee, muuten.

- Koska se tullee?

- Tuola se on hyypelillä.

- No nytkö sie sen sanot!, Lauri karahtaa pystyyn.

- Mitäs se sie sitä täälä pakoilet?, Rainer rypistelee kulmiaan ja tarkastelee Martinia, - Eikö se ole mukava mies? Niinhän se on reilu kaikilla tavalla.

Martin kääntää silmänsä merelle.

Kaikki ovat vaiti.

- No mitä?, Rainer tiukkaa, - Vihassako sie olet sille?
 - Elä, elä, Raineri, Lauri keskeyttää, - Anna olla. Jos ei Martin halua, eihän se ole meillä pakko, ei ole...
 - No en minä, en, Rainer valittaa, -Aina sie...
 - No. Annetaan nyt olla.
 - No ei me lähetäkään hyypelille sitte, olemma tässä, hyvähän tässä on. Aurinko porottaa ja luut lämpiääpi. Kyllä me sen Johanin ehimmä nähä, vai hetikö se lähtee?
 - Ei se tänä päivänä lähe, Martin vastaa kuivasti.
 - Missä se yötä on? Sehän voipi tulla minun luo, eihän teile mahu, ei tarvi permannolla maata, Rainer vilkastuu.
 - Kiitos vain, minä tuun, Martin tokaisee.
 - No nyt mie hoksasin!, Rainer riemastuu, - Ellenin kanssa olet nujastellu! Elä huoli poika semmosesta mieltäs...
 - Elä nyt taas alota, Raineri...
 - No jo, no jo...
- Rainer vaikenee, mutta tarkastaa poikaa vain nähdäkseen, että oli oikeassa. Martin kiroaa.
- Mutta Rainer jättää koko asian eikä - ihme ja kumma - puhu siitä myöhemminkään.
- Vanha Arnold ilmestyy kaille yhtä vanhan ja vaappuvan koiransa kera.
- Tule, tule, noo-oh, poeei-ka... Lauri maanittelee koiraa, jonka kasvot ilostuvat päivänpaisteisiksi, se vaappuu hitaasti kuin laiva hänen luokseen, valkea häntä mastona heiluen.

Siihen se istahtaa rapsutettavaksi, ja Lauri ehtii kauhoa sen hilseisen turkin läpikotaisin ennen kuin ukko taas lähtee.

- Waisala on saanu hyästi kallaa, ukko puhuu Rainerille. - Jokohan se nyt on juksakalakin tullu...

- Sehän on saanu hyästi pitkän aikaa, vaikka muut ei ole saanu mittään.

- Onko se saanu nuin hyästi?

Ellen:

Se satu oli kaunis, mutta en tahdo iloita sellaisesta mitä ei ole.

Hän rakasti perhettäni, jota ei ole nähnyt, porojamme, koiriamme, minun iloisuuttani, mutta ei minua itseäni. Hän ei voinut antaa minulle anteeksi, etten ollutkaan se elämäniloa pursuava pieni lintunen. Valolla on varjonsa. Minä halusin oppia tuntemaan hänet, mutta hän ei kai katsonut minua sen arvoiseksi. Hän halusi olla yksin, olkoon sitten yksin.

Miksi minut piti sekoittaa tähän? Miksei hän voinut mennä veljien luo ja pyytää päästä tunturiin, jos hän sellaista kerran kaipasi? Hän sanoo, että hän rakastaa, tahtoo rakastaa, tahtoo tietenkään. Mutta se, mitä hän rakastaa, en ole minä, se on jotakin muuta. Minä tiedän, että tunne on hänessä loppunut ja hänkin tietää, mutta hän haluaa silti jatkaa meidän tarinaamme näiden "vaikeuksien" yli. Aivan kuin tahtoisivat todistaa sillä jotakin, kenelle? Pitäisikö minun olla hievahtamatta paikoillani sen vuoksi, että hän saa todistettua jotakin jota ei enää ole? Minähän tunnen joka hetki, että hän on sydämessään minulle tyhjä - miksi minun pitäisi uskoa häntä, kun hän valehtelee itselleenkin?

En voi. Sitä en voi tehdä rikkomatta itseäni.

En tahdo taivuttaa itseäni valheeseen, ei minulla ole mitään syytä kärsiä nöyryytystä.

Nyt näen hänessä sellaista rumuutta, jota veljissäni en koskaan ole nähnyt. Hän tulee tänne kaukaa etelästä ja tahtoo ahmia koko maailman kerralla sisäänsä. Kun valaspaatit tulevat, on heti kyselemässä, miten pääsisi niihin, eikä näe valaanpyytäjien katseista, että kaikki etelän ihmiset kyselevät heiltä tätä samaa. Hän näkee vain itsensä jo valaspaatin kannella Islannin vesillä. Tässä suhteessa etelän kaupunkilaiset ovat kaikki samanlaisia.

Ja miksi minä näen unta miehistä, joihin kaikkiin ihastun?

Jos näkisin unta yhdestä, mutta kun näen lukemattomista, aivan kuin olisin syyllinen. Miksi minä tuntisin syyllisyyttä siitä, että en jaksa kannatella lumousta?

Eilen uneksinkin, että hän lepäsi vierellä ja hänen kyynärpäänsä alkoi painaa vatsaani. Pyysin häntä siirtymään, mutta hän painoi vain kovemmin, tahallaan. Heräsin vimmoissani, käskin häntä siirtämään kyynärpäätänsä ja puhkesin itkuun. Tietysti hän ihmetteli unenpöpperöissään. Kun kerroin uneni, hän sanoi loukkaantuneena, että koen hänet tukahduttavana, hän sanoi sen niin kuin minä olisin syyllinen. Mutta minä en voi erottaa unta ja totta toisistaan, kuten hän, minusta hän on syyllinen.

Jumalani tietää, että yritän tavoittaa lumousta, jolla näkisin hänet hyvänä, mutta olen kadottanut sen ja vain hetkittäin saan siitä kiinni.

Miten voin rakastaa ilman lumousta?

Näen hänet itseensä sotkeutuneena ihmisenä, joka kylläkin kovasti yrittää, mutta tulos ei ole vilpittömyyttä eikä aitoa. Hänessä ei ole oikeita tunteita, hän vain

tahtoisii niiden olevan. Itse hän luulee, että tunteet tulevat, kun hän vain jaksaa tahtoa niiden tulevan. Aivan kuin kukkaset voisivat kasvaa ilman juuria. En tiedä, minusta hän ei alussa ollut tällainen, silloin hän oli täynnä voimaa ja tunnetta. Miten sellainen voi yhtäkkiä vain valua kuiviin kuin kupista, sitä en ymmärrä. Ehkei hän itse ole edes huomannut, että niin on tapahtunut? Ehkä hän on tottunut tähän olotilaan, kokee sen luonnolliseksi, luulee että muutkin ovat sellaisessa tilassa.

Mutta minä en ole, enkä halua opetella.

Hän ei halunnut, että tulisin tuntemaan häntä syvemmältä, mutta hän ei ymmärtänyt, että minä tulin tuntemaan häntä syvemmältä joka tapauksessa, mutta nyt ilman hänen apuaan. Hän jätti minut yksin.

No, enhän minäkään pysty hyväksymään häntä sellaisena kuin hän on, ehkä hän on kaikkea tätä. Tai tietysti ymmärtämään ja näkemään, mutta silloin on lumouskin tiessään, enkä minä voi rakastaa ilman lumousta.

Vaikka katkerasti itkisin, en voi valehdella itselleni. Minä tarvitsen miehen, joka ylittää minut voimassaan, niin se on. Kun näen, että mies on heikko, silloin sydämeni tahtoo lähteä pois. Voin olla hänen ystävänsä silloin, mutta en voi rakastaa häntä enää. Niinkö se onkin? Sellainenko minä olen? En kykene rakastamaan ketään kauaa, sillä kaikissahan on heikkoutta.

Minusta tuntuu, että tässä on jotakin totta, mutta että kuitenkin syytän itseäni väärin. Syytän, koska elämäntahtoni ehtyy täällä. Tunnen sen ehtyvän päivä päivältä, on kuin olisin joutunut syvään kuoppaan, näkymättömiin. Ehkä se onkin hän joka tahtoo ajaa minut pimeyteen, koska tietää, etten tule pysymään hänellä kauaa?

Ehkä syy ei olekaan minun, vaan siinä, etteivät hänen heikkoutensa sovi minulle. Ehkä joku toinen voisi paremmin ymmärtää niitä, rakastaakin niitä. Minä tulen kokonaan toisesta maailmasta ja minulle elämässä on tärkeitä niin paljon sellaista, mitä hän ei voi ymmärtää.

Martin:

*T*aas ne lipuvat siinä, synkät Varangin rantatunturit, mereen vyöryvä
rososelkäinen uhmakas koskiaallokko.

Siinä ne seisovat varmasti maailman loppuun asti, nousevat jyhkeinä
vihaisesta merestä.

Niissä on jotakin rauhoittavan lohdutonta, hämärän pimeitä sävyjä.

Rainer tulee vierelle ja meri kuohahtaa keulassa.

Pitkän vaitiolon jälkeen hän osoittaa pystyseiniä kalliota vinosti vasemmalla.

- Tuosta me tulimme kerran sisälle, se ajeli stormituuli meitä rajusti.

- Sata kilomeetteriä vikkaan, täältä asti piti lähteä takasin kulkemaan, vaikka
kaveri sano, ettemmä me ikänä pääse ennää kotikylälle. Mie sanoin, että sinne
me nyt kuitenkin menemmä. Se olisit tahtonu etteen ankkuriin, mutta mie
meinasin, että me jou'umma siellä vartoomaan viikon vähintään, ennenko
tämä stormi hellittää.

Mulla oli näe kiire Sigridin luo siihen aikaan, se oli kovasti nuori ja kukkea
piika silloin, kuule...

- Olitteko te kaukana, kun myrsky puhkesi?

- Ei me sen ulompana kuin muilonkaan, vaan se oli erikoinen stormi, näe se...
no me olimme juksalla siinä justtiinsa, eikä se sen kummempi aallokko ollu,

mutta tuulta pisti nordöstasta, sitä kylmää tuulta ja mie kyllä jo mietin ettei tämä nyt oikein haise hyvälle tämä homma. Mutta mitä siinä sitte, kon kerran mittään ei näjy.

No kaveri mennee kaffelle köksään, ei meitä soutanu kon kaksi, se oli kovasti pikkuruinen se paatti, mutta merikelvollinen kyllä, sitä se oli senkin eestä.

No kaveri mennee ja mulla on se paha aavistus, ja mie meinaan sanoa sille, ettei nyt justiinsa menis, että tässä voipi nyt sattua jotakin. Ja justiinsa ko se saapi oven kiinni, mie näen: helevetinmoinen paaru tullee takkaa, en ikinä mie ollu semmosta nähny ja tiirasin vain silmät seljällänsä sen tuloa. Ne jäi kuule juksat hoitamatta multa. Mie arvelen että huudan kaverille, vaan arvelen sitte kuitenkin: mitä se toimittaa häntä häiritä, loppu tässä nyt tullee kuitenkin meile molemmille. Parempi se ettei hän tiä mittään pelätä.

Mie sulen luukut nopiasti ja tarraan vain laiasta kiinni niin kovasti ko pystyn, kun se paistaa sen hirviän vesimassan meän päälle. Kyllä se oli kastetilaisuus. Mie katon suoraan ylös, kun se on perässä, niin valtava paaru se oli, ihan niinkun valtava seinä olis vyöryny yli.

Vaan siitä me kummasti vaan selvisimmä, masto tietenki oli poikki ja kansi kuin sovan jäliltä, mutta pinnalla se vain pysy ja oikein käsin, se meän vanha paatti.

No sitte se nosti hirveän tuulen sen paarun jälestä - eikä sieltä ennää tullu semmosta paarua, aivan tavallisia stormipaaruja vain, mutta tuuli oli niin kauhia, että se paino meät tänne viisneljättä kilomeetteriä, vaikka moottori olit täysillä.

Tuossa me vuotimme sitte aamuselle, ko mie tiesin tuon paikan, siinä on hyä semmonen varasatama, jos pullaan joutuu... ja aamusella sitte lähimmä

yrittään, ja pääsimmähän met, ja tulimme Kiiperiin, vaikka kaikki luuli, että me olimme hukkuneet. Sehän kaasi se aalto viisi paattia Vuoreijasta, ei se meän kylästä saanu kettään...

- Mistä se tuli semmoinen aalto?

- Joo...en mie tiä... tuolta se tuli Valkiasta merestä, hän osoittaa aapaa koillisessa.

- Ne puhuivat, että ryssä siellä oli räjäytelly niitä atomvaappen Novaja Zemljalla...

Martin:

Lepään vanhaa kalliota vasten kuin Molvikan hylky. Kivet vierivät selkäni yli, vierivät, viiltävät mennessään auki meren pehmentämän ihon. Sinne ne vierivät lohkarit, ne jotka kerran seisauttivat...siitä tuntuu olevan niin kauan. Sinne vajosivat minun jääni, pehmenivät, sulivat... meri minut pehmensi...pani uskaltamaan paljon...epäilemään paljon, koko itseäni, heittämään kaiken sivuun. Seisoin siinä voimassa, jota sinä annoit. Niin ohut tuuli vie rajasta yli, kutsuu hopeisena säikeenä, kutsuu eksyvää kotoiselle puolen. Palaseni lentävät kaikkiin suuntiin, hajoavat kuin räjähtävä tähti - hajotkoon! Istun hopeisella säikeellä ja vartoon, että voimani palaisivat ja kiskoisivat kaiken taas yhteen. En uskaltanut aukaista ovea, se oli ainoa, josta lopulta oli kysymys. En uskaltanut päästää häntä näkemään, mitä sisällä oli. En ehkä itseäni, ne ovet ovat syvemmillä, vielä syvemmillä, ovia on loputtomiin, mutta niistä ovista ei ollut kysymys. Minun olisi pitänyt päästää hänet siihen huoneeseen, jossa itse olen matkalla, olisi pitänyt ottaa riski. Antaa hänen ja itseni tuntoa, että minun ei tarvitse vetää verhoa eteen enkä ainakaan tee sitä tahallani. Ajattelin hänen olevan niin maailmaa kokematon, hänhän on ollut vain täällä. Vasta nyt olen

alkanut ymmärtää, että koko maailma on täällä. On myöhäistä tajuta se nyt. Rakastin hänessä sitä mitä minusta puuttui - iloa, elämää ja yritin suojella häntä itseltäni. Ja ilo alkoi kadota hänestäkin, kuin kostoksi.

On monta ympyrää, ihminen kulkee niitä jokaista. Jos tunteekin tiestä osan, loppu on tuntematon. En tahtoisi astua harhaan, mutta astun joka askeleella ohi. Tahdoin niin kiihkeästi nähdä, että into kiskaisi hämärän silmieni yli...ja totuus...se on kuin kiitävä salakka, joka viilettää läpi kaikista verkoista.

Kai minun piti kolauttaa itseni terävään veitseen tunteakseni eläväni, olevani ihminen ihmisten keskellä. Rakastaakseni murheen vaippaa, joka laskeutuu hiljaa harteille ja peittelee kaikki viat. Iloitakseni murheesta, en elämästä enkä ilosta, vaan murheesta, joka saa maailman näyttämään todellisemmalta, uskomaan, että elää, eikä tästä enää mikään voi luisua alta pois. Kun ei ole enää tarvetta salata totuutta itsestä, voi olla lempeämpi toisia kohtaan. Murhe on näkevä, se kääntää ylös, katkaisee loputtoman pakoni. Täytyy vain odottaa, odottaa...

Vuonolle on laskeutunut utuinen hämärä.

Se verhoaa kylmät kivet ja saa etäisen tunturiviivan meren takana näyttämään lumotulta.

Ei ole kuin yksi paatti matkalla yli sinervän selän, keinuen voimakkaan aallokon tahdissa kokka kuohussa pärskien. Niin pieni, ettei yksikään lokki viitsi sitä seurata. Se ei voi olla kenenkään muun kuin vanhan Jalmarin. Hän

kaartaa lohirysälleen ja kun oikein siristelee, näkee samalla silmäyksellä hänen ruskeaksi maalatun mökkinsä kylän laidalla.

Hänen paattinsa on viimeinen vanhan mallinen, pieni ja avoin keskimastolla, samanlainen kuin vanhoissa kuvissa Vuoreijan satamassa. Ja samanlainen kuin vanhoissa tarinoissa, joita hän kertoo ja jotka asuvat hänessä kuin syvät uurteet kivessä. Syttyvät eloon silmissä pieninä lämmittävinä nuotioina, syttyvät vielä, sammuvat kenties hänen mukanaan iäksi.

Hän istuksii perätuhdilla ja poltteelele sätkää, ei huomaa minua rinteessä, vaikka katselee tänne. Vanha mies, tainnut meri syövertää silmät. Hän kaartaa ohi ja katoaa niemen taa, aikoo Kiiperinnokalle toisen rysänsä luo. Puksutus kuuluu enää ohuena nauhana ja katoaa sitten sekini.

Jää vain tuuli ja hämärä.

Alkaa raukaista. Laskeudun kyynärpään varaan odottamaan, painan pääni varpuihin ja torkahdan.

Ukko tulee uneen, arvasin, että hän tulee.

Kysyy, tohdinko minä astua hänen paattiinsa, vaikka moottori vähäsen reistailee. Vastaan tohtivani toki, jos hän kerran itsekin tohtii. Vastaan varmasti, vaikka tiedän luissani, etten ole siltä matkalta palaava. Hän on se, joka on tullut hakemaan minut. Hän on nähnyt kuoleman ja meren eikä enää pelkää sen tukahduttavaa syleilyä, odottaa sitä kuin vaippaa uniensa ylle. Iloitsee vielä minusta seuranaan, olen elämä hänen veneessään. Mihin valtakuntaan hän ja mihin itse oikein kuulun, askarruttaa sydäntäni ja välillemme piirtyvä raja käy hataraksi kuin lahonnut sammal. Ukko katselee minua kuin aukinaista kirjaa enkä saata häneltä mitään salata, en tahdokaan. Valtava rauhallisuus tulvii hänestä minuun.

Herään viluun.

Tuuli on yltynyt kovaksi ja nostanut aallokkoon vaahtopäitä. Vuonon utuinen hämärä on peittynyt Valkeasta merestä saapuneeseen sakeaan sumuun.

Katselen niemen nokalle, joka juuri ja juuri erottuu, ja ulos, jonne ei näy kuin kapea kaistale laineikkoa. Hänen täytyy olla vielä rysällä, tai on ehkä lähtenyt ulos juksapaikoille. Ei ole ehkä kuitenkaan tulkinnut oikein Barentsinmeren oikukasta ilmaa.

Kova ilma pienelle paatille.

Odottelen ja kuulostan levottomana tuulen yltyvää vinkunaa. Tarkastan sumun rajaa, joka hetki odottaen näkeväni yksinäisen himmeän mastovalon. Hämärä sakenee vielä ja aallokko yltyy ennen kuin pikku tuikku vihdoinkin kaartaa niemen takaa. En kuule koneen ääntä, tunnen vain sen jyskytyksen luissani ja onttona puristuksena sydämeni ympärillä.

Hän on viipynyt omituisen kauan.

Tuuli lyö sumua leiskoiksi, jotka hulmuavat meren yllä kuin nälkäiset tulenkielet. Pikku tuikku hehkuu niiden nuolemassa mastossa ja jää hetkeksi näkyvistä, ilmestyy taas, yhtä pienenä. Ukko seisoo peräruorista pidellen tukevilla jalansijoilla ja tähystää tuimana eteenpäin auttaen pikku paattiaan, joka jo huohottaa. Hän on ylväs kuin itse meren haltia, kaiken sen tempoilun tunteva.

Katselen häntä pelokkaalla kunnioituksella ja käsitän vasta nyt, että hän on ilmoissa täysin kiinni, ei hänellä ole valinnan varaa. Rysät on koettava eikä tämä ilma ole ollenkaan pahimpia.

Aamulla tapaan hänet kaijalla, köpittää viereeni jäntevänä, kun selvittelen liinaa.

- Näin sinut eilen tunturista, sanon, - Viivyt kauan niemen nokalla. Tuliko moottoriin vika?

- Joo siinä meni pitkäksi aika, huono ilma, huono. Ja hylje piru oli hääriy ison aian, liki kaksi meetteriä hääty neuloa, o se oli isosti hommaa, vaikia isossa aallossa.

Ukko ei katso oikein silmiin, väistää aina pikkuisen, ihan kuin ujostelisi ihmisiä tai ehkä unohtunutta ruijansuomeaan. Se on se maisema niissä silmissä. Sen näkee, kun oikein ne sattuu tavoittamaan. Kyllä hän sen näyttää, kun vähän taivuttelee. Se on se sama oikukas maisema, on siinä yhtäkkiä järkähtämättömän rauhallisena, totisen vaativana. Mutta sen ylitse kulkee valkea ilkkurinen viiva - Barentsinmeren alati keinuvan horisontin painama syväne, lähtemättömästi syöpynt. En ole koskaan nähnyt sellaisia silmiä. Hän elää meren kanssa enemmän kuin kukaan kylässä, hän on muisto jostakin ikivanhasta, jota ei enää ole.

- Siinäkö sinä ne paikkaat, paatista?

- No paatista se häätyy, eihän sitä saata koko verkkoa, mikä se nyt on...

- Rysä.

- Rysä? Ei koko ryssää saata merestä nostaa, ukkoa huvittaa.

- En minä ole rysähommia koskaan...

- Jo kyllä mie arvasin, jo arvasin.

Hän katselee stamppia.

- Sepä on sotkussa, voi voi - eikö se maamies teilä selvitä?

- Selvittää, mutta pitää auttaa, ollaan niin hopusti lähdetty ulos pitemmän aikaa.

- Sie et ole tottunu tähän hommaan.

- No en.

- Annahan minä opastan pikkusen, ukko sanoo ja asettuu kassin päälle istumaan.

Ryppyiset ruskeat sormet tarttuvat liinaan ja alkavat näpelöidä tottuneesti.

- Kato näinikkään...tuosta...ja noin, hän hupisee, - Tuommosia etit, silmukoita...näinikkään.

- No, katohan tätä. Kyllä nyt pittää panna poikki. Onko sulla veittiä? Ojennan sellaisen ja hän napsaisee liinan, alkaa näpelöidä eteenpäin.

- No tuosa, kattohan, tuosta met otamma. Ossaakko sie yhyttää?

Ilmiömäisellä kätevyydellä hän valmistaa liitoskohtaan punoksen.

- No?

Ukon ilmekään ei värähdä.

- Olen minäkin noita laittanut, vaan ei niistä ihan tuommosia kyllä tule.

- Se tulee, kun on paljon tehnyt, käteväksi, se pittää tehdä vain.

Hän luovuttaa liinan minulle ja jatkan työtä koetellen uutta oppia. Ei hassumpaa. Kyllä se näyttää jouduttavan. Silmukoita, joo...

- Onko se tullu kallaa hyvästi?, hän kysäisee.

- On tullu, kippari sanoo, että hyvä sesonki tulee, vaikka kesä meni aivan pilalle.

- Joo se on nyt kala liikkeellä, nyt saapi kaikki paatit, ja hylje on joutanu lähtemään.

- Onko ne rikkoneet sulta paljon?

- On, yhenni kerran. Aiat on ollu hajalla ja hirviät reiät, sitte murkinalla käyny, päät vain jättäny verkkoon tai pyrstön. Yks kerta oli itekkin verkkoon juuttunu, ko mie tulin kokemaan. Vaan rimpuili se siitä kiiruusti pakosalle, ja hirviät lävet tieten laitto mennessään.

- Se on menny pyynti pilalle sulta?

- No kyllä se on...ja viime suvi oli sama juttu, kaikki se vei. Mie olen nyt räknannu, että se on neljä suvea hylje tullu. Vielä ens suvena se tullee ja sitte se on loppu.

- Mistä sinä sen lasket?

- Se ui samalla lailla maailmansodan aikaan, sen ensmäisen. Se tuli Valkiasta merestä kuin nyt on tullu. Viis suvea se oli ja sitte...kaikki poissa. Ja met saimma taas kallaa.

- Mikä sen ajo?

- Sitä ei tiä kukkaan. Sanovat että kylmä vesi, mutta sitä ei tarkallen tiä. Sen vain tietää, että Valkiasta merestä se tullee, kaukaa aavalta, ja sinne se taas takasin painuu.

- Tuleeko valaatkin sieltä?

- Mistä ne muualta tulis, sieltä ne tulevat. Kaikki semmonen: puhuri, stormi, sumu, kaikki ne tullee Valkiasta merestä.

Luku:

Martin koputtaa ovelle.

- Noh? Tule sisäle, tule.

Otakko kahvia? Varmasti arvasit, että olin keittelemässä, Lauri siristää silmiään ja hymyilee niin että puuttuvan etuhampaan ikenet loistavat.

- Saitko sie rahat?

- Se sanoi, että Lufuuteilla vasta pystyy laskemaan ja antamaan. Ei se osaa itte laskea, siellä on joku, joka laskee sille.

- No eihän se ole kuin ottaa pännä kätteen ja tehdä joku tunti töitä, minun järjen mukkaan, jos vain haluja riittää.

- No joo, en tiedä miten se on, niin se kumminkin sano, Martin hermostuu. Lauri tuijottaa häntä.

- Mene matkaan Lufuuteile ja saat rahat kätteen sielä?

- En minä jouda jäämään, tiedä miten kauan siinä menee.

- No millon sinä meinaat ne saaha?

- Ennen Joulua lupas lähettää osan, keväällä loput.

- Kevväälä! Voee helevetti!

- No joo joo.

- Voe jumalauta, mie sanon sulle kuule: heti kun se alko puhumaan ettei muka ole tilit selvänä, että hän muka lähettää jälestä. Kyllä se Rainerille lähettää, ei se sille uskalla olla lähettämättä, se on niin paha mies. Vaan kun se tietää, että sie olet lähössä Suomeen... ne voipi kuule jäähä sulta rahat saamatta.

- Rainer sanoi, että se on kyllä tehnyt ennenkin sen tempun. Mutta ei se mulle sitä tee.

Lauri tuijottaa häntä.

- Niinkö arvelet?, hän huokaa lopulta.

- Ei se mulle sitä tee, en minä usko.

- No jos sinä niin ajattelet, niin kyllä se niin voipi ehkä ollakin. Nyt. Mutta ota huomioon, Lauri alentaa ääntään, - että kun se mennee Lufuuteille ja tulee maksut paatista ja remonteista ja se saa oikein räknailtua kaikki, sille voipi tulla toinen mieli. Kyllä sie tiät minkälaisissa veloissa nämä pikkupaatit nykyään on. Ne saattaa alkaa kuule sinun tuhannet tuntumaan sen mielessä isolle rahalle. Sitä me Rainerin kanssa mietimmä, ei tämä mies ole ennää samanlainen kon teilä oli viime vuonna. Tämä on nuori ja tahtoo äkisti isomman paatin. Sillä on ollu aivan eri tavat - joka perkeleen säällä se lähtee merelle, vaikka yksikään muista paateista ei uskalla. Se vain lähtee, vaikka miehiltä henki menis.

- Minä lähden joka tapauksessa huomenna, tuli rahat sitten tai ei.

- Mm.

- Noo, kyllähän mie tuon jotenkin ymmärrän. Sulla on mieli maassa, niin se olis mullakin. Vaan se on kova laki täällä, ei se suremisella parane. Waisala sano, että se pittää lain mukkaan viikon sisälä laskea rahat kätteen, kun mies sanoo irti, vaikka olis kausi keskenki ja nythän ei ole, siehän olet ollu

loppuun asti. Kyllä sie ne rahat siltä saat. Waisala sano, että ei muuta kun soitat Vuoreijan poliisille niin ne laittaa ukon järjestykseen. Kyllä se rahat jostain kiskasee, onhan sillä pankki ja sopimukset, jotta yks palkka irtoaa.

- En minä halua ruveta rettelöimään. Jos ei ne riidatta heltiä, olkoon. En minä halua...vai poliisit vielä! Ne on ollu mulle mukavia koko ajan, sekä kippari että Trygg Arne, en minä halua rikkoa välejä.

Hiljaisuuden jälkeen Lauri jatkaa huokailuaan.

- Et halua rikkoa hyvää muistoa, vai?

No joo, tuotahan mie kyllä pidän arvossa, tuommosta, miksei... idealismia.

Vaikka kalliiksihan se saattaapi käyä.

Martin:

- *Eikö* se Ellen tule ees saattelemaan?

- Ei se halua saatella minua.

- Jos ei se halua, että sie lähet?

- Ei se kai tiedä itsekään, mitä se haluaa.

Hämärtää.

Vuonolla on tyyntä, valo ja varjo heijastuvat veteen taivaan kannesta ja kaukaa tunturien ääriivivasta saapuu paatti - niin että sen juuri ja juuri silmin erottaa.

Matala puksutus tuntuu tulevan aivan vierestä.

Meri on rauhassa ja lokki liittää sen yli kuin pieni valkea sydän. Kuin kaikki sanat, jotka on sanottu loppuun, eikä niille ole jäänyt mitään merkitystä.

Ajatukset, jotka on kieputeltu monin kerroin. Niin se on. Ne otetaan vain hetkeksi esille ja nakataan taas pois kuin arvottomat lelut.

Jos oppisi kuulemaan ihmisen puhetta kuin kuuntelisi laulua.

Hyvästi, hyvästi kylä, hyvästi Rainer ja vanha Jalmar, hyvästi Lauri...hyvästi Ellen...

Kun bussi tulee ja katsahdan viimeisen kerran Maijan hiilenmustiin terrierinsilmiin, näen niissä vilpittömän uskollisen sisaren ja purskahdan

itkuun syleillen häntä rajusti. Hän hymyilee. Kyyneleet ovat tarttuneet valtoimiin hiuksiin...ja minä nousen ja lähden...miksi sen pitikään näydä näin, Ellen?

Sydän pamppaillen astun bussiin, siihen samaan, joka minut kauan sitten toi. Ja lähden sinne, minne kai kuulunkin.

Mutta Maija jää ja kun katson ikkunasta taakse, näkyy hän pienenevänä, loittonevana hahmona ja tunturit käyvät sitä suuremmiksi ja sitä kirkkaammin loistaa ohut lumiharso pehmeillä Varangin hartioilla.

Miten omituisen helppoa se sittenkin oli - lähtö. Ottaa vain ja jättää kaikki siihen paikkaan.

Maija:

Ei Ellen edes kysele sellaista.

Minua väsyttää...

Pimeän alku on kaikista pahin. Tulisi lumi alas vuonolle, kirkastusi...vaikka täällä tuntuu aina kuin olisi talvi. Kaikki on valkoista: seinät, työvaatteet, laatikot, lokit - kaija vain on musta, pikimustaksi tervattu valkeitten seinien hohteessa.

Lauri uhkaa tervata kaikki Kiiperin rantatunturit mustiksi, sitten kun se täältä joskus lähtee, jos pois pääsee. Sitä minäkin sanoin, olen väsynyt tähän maisemaan. Kiviä, aina vaan kiviä ja pimeää. Enkä jaksa laukkoa tunturissa, kun olen jo nähnyt kaikki paikat, ei siellä ole enää kattomista. Ellen vain katsoi minua ja nauroi: Kattomista, miten niin ei ole kattomista?, hän ihmetteli. Ei se hän tietenkään sitä sillä tavalla kysele, kun on tähän maisemaan syntynyt.

Minä kaipaen puita. Olisi edes muutama hento koivu, joka heiluttaisi oksiaan tuulessa. Saisi kuulla, kun ne suhajavat. Ja keväällä pursuaisivat lehdet silmuista... ja rehevyyttä...isoja kukkasia...ja omenoita, omenoita! Varsinkin syksyllä on niin vaikeaa, ennen kuin lumi satelee maahan. Ei kai sitä sitten enää muista, kun lumi tulee ja kaikki käy valkeaksi.

Kysyin Elleniltä, eikö hän koskaan kaipaa, että olisi vähän rehevämpää, vähän pehmoisempaa. Hän vain ihmetteli. Sitten hän sanoi, että tässä maassa on koko hänen sydämensä, ei hän kaipaa mitään muuta eikä halua muuttaa sitä toisenlaiseksi. Aivan oikeinhan se oli häneltä sanottu. Hän ei ole koskaan käynyt etelässä, mitenpä hän voisi verrata. Ja onhan tunturi täällä pehmeä, on tietenkin. Ehkä se on siinä, miten sen katsoo. Hän varmaan luuli, että tarkoitin koko tätä "hänen maataan", olen huomannut, että hän käsittää sen paljon laajemmin, mutta minähän tarkoitin vain Kiiperin seutua.

Liukuhihnassa joku osa kirskuu kimeästi kuin kuivunut airon hankain. Sisällä palavat valot, vaalea turskan liha kiiltelee, veitsi viiltää kevyitä vaivattomia vetoja. Hyvää kalaa, tulee hyvät rahat.

Ikkunat ovat huurussa. Kaijalle pinottujen karrojen takana nousevat hyiset tunturit, vain vähän on ensilumesta enää jäljellä. Ilma on viluista, valo etäisen tuntuista.

Varmaan minäkin juutun kiinni näille rannoille, kunhan olen täällä aikani. Tarraan kiinni pikku niittyihin, jotka ponnistavat kallioiden välistä eikä mikään minua niistä enää irroita. Hyvin pikkuisiin, niin pikkuisiin, että silmä ne juuri erottaa ylhäältä tunturista.

Kaikki on niin puhdasta: tuuli, kalliot, aurinko, meri...vain kylä on siivoton, mutta se hukkuu vielä tähän luontoon kuin kärpäsen paska. Miten lie kävisi, jos olisi isompi...

Paussi. Tupakalle.

Kun sätkä on puolessavälissä, Ellen on soittanut Hammerfestiin ja vilkuttaa ovelta. Tumppaan heti ja kiiruhdan perään. Suomalaiset katsovat kummissaan.

Konttorissa olen selustatukena, vaikka en puhu mitään. Ellen puhuu. Minun pitää vain katsoa, ettei hän mene sanomaan matkansa todellista syytä.

Jos Martin olisi tämän tiennyt, ei olisi lähtenyt. En ymmärrä, miksei Ellen voinut sanoa edes hänelle. Ja kotonansa saavat kumminkin vielä tietää, mitä siitä sitten.

Täällä näkyy, millainen ihminen on. On aikaa odottaa, kaikki tulee esille. Ei voi vaihtaa ihmisiä, jos ei tule toimeen. Ovat aina siinä, joka päivä. Ilossa, surussa, vihassa, aina siinä. Se onkin jotenkin rumaa, se toinen tapa: vaihdella ihmisiä, kun tulee sellaista, mitä ei halua nähdä. Täällä on katsottava kaikki silmästä silmään, ei pääse mihinkään pakoon. Ei voi palauttaa virheellistä tavaraa kassalle. Juuri siksi kai sitten näkee senkin, kun ihminen on parhaimmillaan, oudoimmillaan, ylpeimmillään. Vaikka alennuksessa.

Ellen:

*M*erimaan tunturit ovat jyrkkiä ja lohkeavat kaikkiin suuntiin. Kivet vyöryvät alas rinteitä vaarallisina puroina ja peittävät alleen hennon ruohon, joka vaivoin yrittää kasvaa kivien välissä.

Kivi ei tunne sääliä, eikä jää, joka murskaa kiven.

Kiven sielu on musta, sen näkee paljastuneena rannassa, jossa meri on syövertänyt jyrkät rinteet tunturien sieluun. Siellä se ammottaa pystysuorina seinäminä voimatta kätkeytyä vierivien kivistä kiviröykkiöiden alle, ja vesi iskee sitä vasten kumisten kilometrien päähän.

Koira on oppinut varomaan irtonaisia lohkareita. Se hyppelee taitavasti jyrkänteillä eikä enää kolhi itseään. Nyt se pinkaisee juoksuun ja räväyttää vauhdilla läpi pikku lammen rantaveden, pisarat roiskuvat korkealle ja rantakortteet huojuvat. Lampi on tunturien sylissä eikä siitä lähde minkäänlaista puroa. Se on aivan pyöreä, pyöreä kuin silmä, pyöreä kuin tyhjä sydämeni, aivan kuin taivas jatkuisi sen veteen, kun se katsoo minua.

Ketuilla on siinä polku, ja poroilla, se sama polku. Ei ole minulla polkua sydämeni tyhjän ympäri, josta voisin kurottautua reunan yli ja nähdä kuvani. Joku puhuttelee minua syvältä tässä paikassa, joku unohtunut uneni katsoo lammen pinnasta, joka väreilee koiran jäljiltä.

Mitä minä odotan?

Että Martinin kuvajainen katsoisi minua, kun kurkistan pysähtyneeseen lampeen? Ei, ei hän ole kuin vesi, hän on kova kuin kalliot, löi minut takaisin itseeni. Väsyttää...miten kaipaankaan häntä taas. Hänen sielunsa oli kuitenkin kuin omani, vaikka aloin sitä niin vihata. Rakkaani, miksi jätit minut silloin niin yksin?

Sinä olit kova, koska pelkäsit minun tulevan liian lähelle. Ja minä itken täällä nyt yksin, ehkä niin on parempi. Jos ilmestyisit tähän vierelleni nyt, pelkäisin katsoa sinua silmiin. Pelkäisin, että niiden kalvossa ei heijastuisikaan kuvani ja että et näkisi omaasi minun silmistäni. Liian paljon tuli jo väliimme.

Tämä maa on niin karu, se ei suo lohtua. Kivet eivät kannata haurasta elämäni, ne tuoksuvat märältä ja kylmältä kuin kyyneleeni. Minä kuljen kivisen maiseman läpi ja olen yhtä autio kuin se, yhtä jäinen minä olen. Minunkin hartioiltani vierivät kivet alas. Minäkin lohkean, pala palalta ja vaivun alas ikuiseseen mereen.

Meri lyö julmana vasten kiviä ja jylyisee niin että korvat särkyvät. Koira laukkoo pitkin koveraa kivistä ja rosoisten lohkeitten suojasta löytää nälkiintyneen pikku lokin. Nostan sitä varovasti, se on nukkunut tässä kauan, keväisiltä lumimyrskyiltä suojassa. Se on painautunut kylmiin kiviin tuulelta

suojaan, laihana. Kuivunut yksin odotukseen, silmät muurautuneet ohuiksi punaisiksi rakosiksi. Niin kevyt se on, ettei painoa lainkaan tunne.

Vihaan tämän rannan julmuutta!

Koira vinkuu rinteessä, se on yhtä valkoinen kuin lokki, yhtä avuton.

Olenko minäkin joskus oleva yhtä avuton?

Nämä ovat kovat rannat, ne kätkevät monta salaisuutta, täällä kulkevat voimakkaan tahdon jäljet. Joka näkee ne, näkee itsensä, kaikki salaisuudet aukeavat rannan raivossa. Tahdon saavuttaa tämän saman voiman ja villeyden. Olla kuin kukkaset, jotka nousevat lumen alta, aukaisevat tiensä valoon rakeita piiskovasta tuulesta. Loistaa kuin pieni tähti kallioiden koloissa, kun usva levittäytyy mereltä.

Luku:

- *Miten* siellä?, Ellen kysyy saameksi.

- No hyvästi, mitäpä siellä...áddjá sairastellut.

- Mikä hänellä?

- Kylmänvihoja. Omasta syystä sai, tihussa kalasteli ilman sadekamppeita.

Me sanoimme isän kanssa sille: ota nyt sadekamppeet matkaan, rupiaa satamaan. No eihän áddjá viittiny raahata, kyllä hän tietää koska satamaan rupiaa ja koska ei...

- Voi ressuksaa, Ellen hymyilee.

No äiti, miten se?

- Sinua kaipaa kotia.

Sinä voisit tulla. Isäkin on huolissaan, meinasi tulla itse.

Ellen luo silmänsä lattiaan.

- En minä saata.

- Noo, mitä se haittaa, jos kylällä puhuvat, antaa niiden puhua. Kyllä isä ja äiti sinut aina ottaa kotiin, kaipailevat niin, jos vaan tietäisit. Johan melkein kuiskaa.

Ellen on vaiti.

- En minä saata.

Johan katselee hänen alas painunutta päätään ja himmeässä valossa sädehtiviä kiharoitaan.

- Mitä sinä pelkää? Voithan vaikka...olet täällä vielä vähän aikaa ja ajattelet asioita - tulet sitten, kun on parempi.

- Kyllä minä tiedän, mitä äiti ajattelee. Kyllä hän tiesi, että pillaan se tyttö meni kun niin nuorena heti raiskattiin, nyt on abortti tehty ja suomalaisen huorana oltu, voi häpeä, sitä se pyörittää päässään, kyllä minä tiedän.

- Kyllä se häntä tietenkin vaivaa, Johan myöntää, - Vaan pitääkö se niin vakavasti ottaa. Täytyy äitiä ymmärtää, hän on kasvanut toisessa maailmassa, ei se hänelle ole sama asia kuin meille.

Voihan sen antaa jupista, kyllä se siitä lakkaa.

- En minä jaksa kuunnella.

- Onhan sinulla veljesi ja isäsi, jotka ei varmasti sanallakaan arvostele. Kyllähän sinä tiedät, että sinut ymmärretään.

Ellenin silmät kyyneltyvät.

- Kyllä me olemme sinua kaivanneet. Koiratkin vinkuu sinun vaattehia...

- Et vaatisi niin paljon äidiltä, antaisit anteeksi, sehän on pienestä pitäen norjalaisilla pieksetty. Ei se pysty parempaan, vanha ihminenhän se on.

- En minä saata siltikään, ainakaan nyt.

- Tule sitten kun vasat syntyy, silloinhan se on hyvä tulla. Ellen ei puhu mitään.

- Sinä et sovi tänne, Ellen, se näkyy heti silmistä.

- Täällä on niin yksin...
- Arvaan hyvin. Juuri siksi, että et sovi tänne.

Ellen:

Meri on kuronut umpeen haavani ja aukaisee tietä valolle, joka hehkuu pilvien takana. Lepään olkapäätäsi vasten ja olen yhtä sinun kanssasi. Sinä joka vangitsit mieleni ja sait sieluni uskomaan hyvään pahuuden keskellä.

Kysyt näkyykö tulevaisuus silmistäsi, miksi minulta sitä kysyt, veljeni? Sinä olet liian voimakas, jotta sen näkisin, sinä teet oman tiesi, itse valitset kohtalosi. En saata nähdä sinusta, päädytkö hyvin vai huonosti, molemmat voimat ovat sinussa tasan - ja koska meidän voimamme ovat tasan. Sinä olet voimakas tahto, minä tunnen ajatusten lävitse.

Sinun kohtaloasi rakastan niin kuin omaani rakastan. Voin ymmärtää heikkoutesi niin kuin omaani ymmärrän, eikä niissä ole sitä hämärää pahuutta, jota outojen ihmisten vioissa on.

Olen noussut ylemmäs sinun puhalluksesi voimasta, enkä sääli enää kohtaloani, sillä sinun voimasi on ylittänyt minut eikä minun ole tarvinnut epäillä sinua. Olen kuunnellut hiljaisena, kiittänyt elämää joka sanastasi. Mieleni nukkuu niin rauhallisena kun tiedän, että tässä maailmassa on ihminen, jota voin kunnioittaa ja jonka lähelle sydämeni pääsee yli kaikkien rajojen. On kuin astuisi samaan veneeseen ja näkisi saman maiseman, joka vilisee ohi, eikä millään ole mitään väliä. Kaikki mikä lipuu ohi on vain

kiitävää elämää ja yhdessä katselemme sitä mikä lipuu ohi ja mikä kaikkialla on.

Kunpa tietäisinkin kohtalosi, kun sen kerran tahdot niin tietää. Miksi se sinua askarruttaa, veljeni? Ja mikset itse sitä näe? Vai näetkö ja siksi kysytkin? Vai minun kohtaloniko sinä näet?

*K*eväällä hylkeet saapuvat suurina parvina

jääkylmästä merestä ne nousevat sileille kallioille

ja aurinko lämmittää ja on hyvä olla

pilvet purjehtivat yli kirkkaan meren

ja unet hukkuvat kuun säteisiin

keväällä hylkeet saapuvat suurina parvina ja vievät kalan

ihmiset suuttuvat, aseina lähtevät kallioille

surmaavat kaikki, jotka eivät ehdi pakoan

ruumiit jättävät mätänemään kasoihin

veren vetävät untuvaisista kuuteista

niiden katse on kuin heidän omansa - parhaimmillaan:

luottavainen ja rauhaisa

kallioita valuu veri suurina noroina

valkeat rantatyrskyt tulevat punaisiksi

ja kuun kuvajainen on ruskea ja samea

se on kevät

ja unet hukkuvat

eikä kukaan saa kalaa, sittenkään

se kauhistuu verta, pakenee kauas aavalle.

Maija:

*V*alaaanpyytäjät ovat tulleet.

Paatit ovat komeita ja hyvin hoidettuja, vaikka kyllä kalastajillakin on täällä hienot paatit, mutta nämä ovat vielä hienommat. Lakattu puu vain kiiltelee ja rautojen maalaus on vailla virheitä – ihan kuin justiinsa maalatut valkoisiksi. Vaikka voihan olla että onkin, vesi on niin suolaista.

Ne aikoo Huippuvuorille.

No, sisällä oli sitten toinen ääni kellossa, kun käytiin kahvilla. Ei kai se paatti niinkään, kyllä se kiilteli sisälläkin, mutta ne ukot kyllä tuntuivat muhineen siellä omassa rähjässään, mitä se sitten oli.

Yksi kuiskasi minulle, että Ellenhän näyttää olevan selvä saame. No minä että tietenkkin se on.

Se kysyi, että varastaako se, hällä oli joku arvokas kamera jossain näköksellä.

Jessus näitä norjalaisia! Minä kysyin siltä, että onko se jo aivan kajahtanut. Pitäisi ehkä lähteä kotiin Lofoteille.

Se ei tykännyt siitä, ei se mitään virkannut enää. Sen puoleen hyvä että piti turpansa edes kiinni.

Se niiden kapteeni tuntui olevan pätevä ja reilu mies. Nähnyt ehkä vähän enemmän. Se oli pelastusaluksen kapteeni normaalioloissa, jos minä oikein ymmärsin. Nyt vähän lomalla täällä. Niin kuin nämä muutkin senpuoleen.

Se haitarinsoittaja näytti tosi väsyneeltä, eikä se paljon puhunut, ne muut senkin edestä. Esiintyivät meille naisille.

Vaikka eipä se ole keltään pois. Mukava sitä on seurailta, kun ne oikein yllyttävät toisiaan.

Ellen taisi istuutua jonkun polvelle, kun se pyysi. Hän on tietenkin tunturissa tottunut näihin miesseurueisiin ja tämmösiin tapoihin. Ei siinä sen enempää ole, antaa vain vähän iloa yksinäiselle miehelle, joka on perheestä kaukana. Meilläpäin se tarkoittaisi, että lupaa antaa persettä.

En tiedä miten nämä norjalaiset sen mieltävät, nämä norjalaiset tytöt kyllä näyttävät persettä antavan aika helposti. Mutta se on varmaan tuo hyypeliasuminen ja kaukana kotoa. Ja kyläläiset tuntuvat pitävän hyypeliä jonkinlaisena porttolana.

Kyllä sen tuntee, että nämä naiset täällä vihaa meitä. Mutta aivan sama minulle, vaikka ikävä se on, että kaikista sitten samalla tavalla ajatellaan. Ja miehet on kimpussa koko ajan. Hyypeliin ne tulevat ryypäämään, no pitää se seuraakin olla. Ja meille tytöille koittavat tarjoilla. Vaikka kyllä tehtaan miehetkin tarjoilee, kun ne tienaa niin paljon paremmin kuin me. Eikä ne pihtaa, päin vastoin.

Hyvä se on. En minäkään kaljaa juuri muuten joisi, eihän tästä norjalaisten kaljasta juuri tule miksikään. Sitä pitää olla niin paljon, että tulee kyllä liian kalliiksi meikäläiselle. En minä sellaista parin kaljan tissuttelua ole koskaan ymmärtänyt. Ei se mitään hyvää ole, että sitä nyt siinä mielessä, kyllä se on se humala se juttu. Sitten on sellainen olo, että no, tästäkö se nyt pitää jo ajaa alas. Kyllä se on, jos ryypätään niin ryypätään niin että kyllästyään. Ja omalla vauhdilla. Ei se saa kalja ensin loppua kesken tai olla jonkun pihtarin takana.

Ellen se ei ota ensinkään. Eikä polta tupakkaa, vaikka täällä kaikki käärii sätkää.

Ellen:

Miksi elämä olisi vurtunut nuttu, joka olisi heitettävä pois? Miksi pitäisi olla rauhallinen? Jollei rauhaa ole, ei sitä pidä väkisin tehdä.

Ehkä ei olekaan mitään pelättävää: ei tarvitse jäädä eikä lähteä, olen vapaa tekemään juuri sen mitä tahdon, olla sitä mitä haluan.

Vuono on tyyni ja jäälautat purjehtivat hohtavina sen yli. Aurinko polttaa. Vain ulkona merellä käy ainainen puhuri, mutta nyt aallokko on niin matala, että valaan selkä näkyy. Valaanpyytäjät irrottautuvat laiturista kirkkaassa valossa, ajatellen tummaa, ohi pinnan lipuvaa katoavaa selkää, lähtevät kohti Huippuvuoria.

Ei minun tarvitse tuntea montaa, kun tunnen yhden, jonka sielu on niin kaunis. Mitä siitä, vaikka keikkuisin hyisellä merellä, kun saan hetken levätä sen sielun lämpöisessä rauhassa. Siinä hän seilaa kirkkaassa meressä, jatkaa kohti taivaan rantaa, kauemmas, kuin jaksan seurata, ja minä jään tänne istumaan varpujen sekaan.

Ehkä he tuntevat Jumalan, joka antaa anteeksi. Niin minun kansani ennen uskoi, kun joutui tappamaan jotain niin väkevää.

Hänen silmissään asuu tuska, sakeaa harmaata merta katseleva, tuulista merta loppumattomiin. Etsii eikä etsi, etsii...mutta hän on erilainen kuin ne toiset, muiden silmissä sitä ei ollut.

En tunne heitä vielä, enkä ymmärrä hyvin heidän murretaan, mutta tuntuu, ettei heillä ole muuta Jumalaa kuin raha. Tässä samassa paikassa istuen olen nähnyt valkean valaan uivan kymmeniä kertoja, aina yhtä kauniina, aina yhtä ylväänä, yhtä pyhänä. Se parantaa kaikki haavat, se on voima, jonka meri on siittänyt itsestään, voima, joka kohtaa epätodellisen kylmyyden ja silti itse elää lempeydessä. Se on iso lehmä, mutta voimakkaampi karhua, raskaampi myrskyaaltoja, joita meri itsekään ei enää jaksa paiskia. Yksikään paha ajatus ei ole sen päätä kohdannut eikä ihminen voi olla kyllin hyvä sen kanssa taistelemaan.

Juuri hän laukaisee harppuunan. Mitä kätkee kasvojen lempeys, mitä taistelua hän käy? Hän on vanginnut minut, kun tahdon niin paljon kysellä, kysellä... Minua askarruttaa hänen tuttu, syvältä puhuva hyvyytensä. Tunteet, jotka ovat kuin minä itse, paljon vanhempana - minä vain en ehkä koskaan ehdi niiden mittaiseksi.

Hän on murtunut kallio, iso mursu, jonka nahka on suolasta ja pakkasesta lohkeillut.

Minua askarruttaa murhe, jonka rauhallisuus kätkee sisälleen. Ihastuttaa voima, joka huokuu kasvoista; levottomat silmät, jotka katsovat vierelle ja ohi ja vain hipaisevat sieluani. Mutta kasvot ovat silti kääntyneet alati kohti, hän puhuu koko kehollaan kuin mekin.

Olen tehnyt jo hänestä Jumalan itselleni, enkä tahdo siitä Jumalasta luopua.

Tahdon vain olla lähellä jotakin suurta ja kaunista. Suurta merta, suurta tunturia, hyvää ihmistä. Olla vain lähellä sitä kaunista, kun kerrankin olen sen löytänyt.

He katoavat jo, ja minä istun maisemassa ja tunnen ketunsilmien katselevan itseäni jostain rinteeltä.

Alhaalla kylän luona palavat juhannustulet. Palavat seuraavankin pikku kylän luona ja sauhut nousevat ympäri vuonon.

Juhannustulet!

Nousen ja tahdon tanssia.

Täällä olen vapaa kuin tunturi, yhtä vapaa kuin kaikki elämä, yhtä vapaa sävelten keinussa. Kiitävän hetken maailmassa, kiitävässä pyörivässä. Kuin lumen pöllyttämä valkea vasa - mitään yhteistä ei minulla ole heidän kanssaan, jotka ovat alhaalla.

Aurinko sulaa kallioiden takaa sydämeeni. Jäät sulavat rinteitä myöten. Ylhäällä viheltää kapustarinta toveriaan, alhaalla palavat juhannustulet, heidän tulensa. Yli meren ne näkyvät autereisessa valossa, jossa tulet häipyvät ja näkyvät vain savut.

Nousen ylemmäs, kuten rinteissä varpujen lehdet nousevat ja katsovat aurinkoa. Nousen ylös ja tahdon tanssia. Olen ollut nukuksissa, unohtanut paljon tästä ihanasta maailmasta, nousen ylös kuin lumotut pesivät parvet, jotka eivät koskaan unohda tulla takaisin.

Lauri:

Kello on neljä aamulla ja Ellen hyypelin suihkussa.

Asteli niityn poikki aurinko jo korkealla takanaan. Nyt yrittää pestä etoa nahastaan, on tietenkin kuolannut hänet yltä päältä, kun kerran on päässyt nuoreen käsiksi.

Vaan ei se saasta irtoa, turhaan sinä sitä hinkkaat!

Miksi et iskenyt ajoissa jarruja päälle, laukkasit vain suden suuhun täyttä vauhtia.

Voi onneton...ehkä näin piti sinulle käymän, liekö itsekään ymmärrät, mihin olet astunut?

Rainer kyllä sanoi, että valaanpyytäjät ovat hyviä miehiä, enimmäkseen arvostettuja täällä. Se niiden kapteeni on kuulemma parhaita koko Norjassa. Ja tuo, joka Ellenin nappasi, on parhaita harppuunanampujia taas. Se ei kai joka pojalta käy se homma, pittää olla aika hyvä näkökin.

Mutta on se vaan aivan liian vanha Ellenille ja perhehän sillä tietenkin on Lofoteilla, niinhän niillä on kaikilla. Tänne tulevat leikkimään nuorten naisten kanssa kun vaimo ei ole vahtimassa.

Tulevat tänne pyyntiin ja lähtevät sitten Huippuvuorten vesille, ehkä lähemmäksikin, jos valaat siellä liikkuvat. Vaikken minä kyllä oikein hyväksy, että valaita tappavat. Sanovat että se on ikivanha elinkeino täällä eikä tämä norjalaisten pikkuveneitten pyynti valaskantoja uhkaa. Ne on isot alukset ja suurpyynti ulkovesillä, jotka on ongelma. Niinhän se on joka paikassa nykyjään. Samalla tavalla isot troolarit haravoi kalakannat ulkomerellä niin ettei rannikolla enää pikkuveneet saa mitään. Ja hylje tulee rannoille kun ulkona loppuu ruoka.

Vaan eipä näillä valaanpyytäjillä elinkeinosta näytä olevan kysymys. Niillä on toiset ammatit ja tienaa hyvin, että ei tämä valaanpyynti mikään välttämättömyys ole niille, harrastus pikemminkin. Niinhän se näyttää muutenkin tämä norjalaisten touhu suurellista olevan. Elävät vähän liika komiasti ja tuhlailevat, rasittavat luontoansa liiaksi. Paskansakin heittävät vaan mereen, ei ne näytä välittävän. Meinaavat, että kyllä se meri putsaa.

Valaanpyytäjä:

Hän ei tahtonut suhdetta kanssani. Hänhän sanoi, että olisimme vain ystäviä. Vai ystäviä! Miten minä voisin olla ystävä hänen kanssaan? Siksi ujutin hänet, ujutin. Se oli ehkä halpamaisesti tehty, tunnustin sen hänelle. Vaan hänpä kaipaa minua, on kaivannut koko ajan, näen sen hänen silmistään. Minä vain toteutin salaisen toiveen.

Ensimmäistä kertaa rakastellessamme hän yhtäkkiä sanoo:

- Näin unta, että rakastelin kanssasi, juuri näin. Ilman sitä unta en olisi tullut luoksesi. Ajattelin, että se on totuus.
- Onko se totuus?
- Olen tässä nyt.
- Olenko minä yhtä hyvä kuin unessa?
- Samanlainen, juuri kuin karhu.
- Karhu?, minä nauroin.

Himoitsin häntä siitä hetkestä, kun hän astui valaspaatin kyökkiin. Rivouksien, kirouksien, koko hyvinvoivaan kukoistavaan saastaamme hän astui vilpittömänä, etten sanoisi, naivina, sen kaverinsa kanssa, sen...Maijan. Hän on pieni ja pehmeä ja herttainen - mutta miten surumielinen. Mistä me puhelimme...valaanpyynnistä tietysti. Kehuimme kilpaa toisiamme. Ja lodasta,

sen Olof aina ujuttaa mukaan, kun paatissa on naisia. Loda ja Japanin prinsessan häpykarvat, niillä hän saa melkein kaikki naiset punastumaan, nämäkin. Minä näppäilin haitaria ja kokki tirkisteli turhaan mitä minun kasvoni kavaltaisivat. Ne eivät kavalla mitään, eivät ole vuosiin enää kavaltaneet - mokoma juoppo!

Kaikki yrittivät kilvan silmäpeliä heidän kanssaan, mutta minä sain palkinnon, vaikka en ollut kilvassa mukana. Olin vain äkkiä murheissani siitä, millaisilta me näytimme heidän rinnallaan. Ja tunsin itseni, en voimakkaaksi, vaan liian voimakkaaksi, kömpelöksi. Aivan kuin kätenikin olisivat saaneet kymmenkertaisen painon.

Kuin vuosien yksinäisyyteni olisi kasvanut äkkiä suureksi kivenjätkäleeksi ja murtanut sydämeni.

Maija:

Valaanpyytäjä on saanut hänet harppuunaansa, ohuen levottoman sielun.

Ei hän tahtonut tätä rakkautta, niin hän sanoi. Miksi hän nyt kuitenkin kulkee käsi kädessä miehen kanssa, joka voisi olla hänen isänsä? Kömpelön karvaisen miehen, jolla on lempeät silmät - hänhän on kuin karhu.

Ellenin kasvot säihkyvät, mutta silmissä on onnettomuus. Hän ei ole onnellinen, aivan kuin hän tahtoisivat tuhota itsessään jotakin.

Eikä hän tule enää luokseni puhelemaan, kuten ennen, aivan kuin häpeäisi, vaikka täytyyhän hänen ymmärtää, ettei minun edessäni tarvitse hävetä. Ehkä se on Laurin takia, ehkä hän ajattelee, että olen Laurin kanssa samaa mieltä, koska olemme niin paljon yhdessä, eikä Lauri kutsu enää Elleniä kahville. Lauri ei voi hyväksyä, sen Ellen tietää. Lauri on kohottanut itsensä muiden yläpuolelle. Hän tuntee vain oman märkivän haavansa ja tuomitsee kaiken, mikä sitä satuttaa. Mitä hän tietää Ellenin syistä, miten hän voisi tuomita?

Lauri tahtoo, että kaikki tytöt olisivat hänen, kaikki jotka tänne tulevat. Elleniä hän halveksi ensin, sanoi kiimaiseksi pikku nartuksi, ja nyt tahtookin hänet omistaa. Luulen, että Lauri rakastuu kaikkiin, jotka tulevat, epäilee ensin, rakastuu sitten ja vihaa. Kuitenkin ulkonaisesti on vain ystävä kaikkien

kanssa, koska ei uskalla ylittää rajaa. Mitä juovuspäissään yrittää, sitä ei kukaan ota vakavasti.

Surkeutta sellainen on.

No. Tiedä jos hän loppujen lopuksi niin sopiikaan tyttöjen kanssa olemaan. Mutta Ellen ei alistu halveksuntaan, ei Laurin eikä kenenkään täällä, se on varmaa, hän vihaa jo. Luulen, että vain kotiväkensä halveksunta voi häntä satuttaa. Mutta hänen veljensä on kuin emo - ei tule koskaan häntä hylkäämään, tulee aina ymmärtämään ja sovittamaan kaiken. Ja varmasti Ellen tekee veljensä puolesta saman, jos on tarvis. Miten silloinkin suri hänen vuokseen ja yhtä mittaa soitteli, kun Johan oli nälkälakossa Oslossa. Heti matkusti hänen luokseen, kun uutisissa kerrottiin, että yksi oli viety sairaalaan.

Luku:

Ellen istuu lattialla selkä suorana sivellen hiuksiaan ja lukien auki levitettyä sanomalehteä, vain pikkuhousunsa ja ohut puseronsa päällä.

He ovat juuri rakastelleet.

Valaanpyytäjät ovat taas lykänneet lähtöään ja viipyvät huomiseen.

Bjørnøya tupakoi ja katselee lattialla istuvaa tyttöä, hymyilee.

- Hoikka kuin lilja, hän sanoo ihailien. Tyttö kääntää kasvonsa lehdestä ja hymyilee.

- Tiedätkö mitä? Vaimoni on paksu kuin tynnyri ja ajattelee vain, mitä minun pitäisi ostaa hänelle seuraavaksi, turkkeja sun muuta...sinä et taida paljoa välittää sellaisesta?

Ellen nauraa vapaata iloista naurua ja kääntää sivua.

- Tule tänne syliin, valaanpyytäjä kutsuu.

- Taasko?

- Miten niin taas? Siitähän on jo kymmenen minuuttia.

- Et taida muuta ajatella, kuin hoikkaa liljaasi!, Ellen nauraa.

Minä tahdon lukea nyt.

- Ota lehti mukaan.

- Vai mukaan! Olehan nyt hetki siivosti, Bjørnøya!

Kun Bjørnøya on saanut tupakkansa loppuun, hän laskeutuu matolle tytön viereen koskapa tyttö ei tule hänen luokseen, kumartuu tämän takaa katsomaan lehteä.

Sormet pujottelevat olkapäillä ja niskan hahtuvia ja kietoutuvat hyväilemään rintoja nisien ympäriltä. Kun toinen käsi soluttautuu housuihin, siihen loppuu lehden luku, nainen on herännyt ja taas huohottaa hiljaa kiihdyksissään. Mies riisuu pikkuhousut ja kumartuu nuolemaan häpyä, ja pian he taas pyöriskelevät siinä.

Kun mies on saanut tarpeekseen nuoren tuoksuvan kehon syleilystä, useiden pintaan pyrkivien mielihyvän huippujen jälkeen, useiden perättäisten ja kihelmöivien, melkeinpä kutittavien, hän nukahtaa. Mutta tyttö valvoo vierellä ja katselee hänen hikoilevia ryppyisiä kasvojaan.

- Sinä et kyllästy rakastamaan, koska et saa koskaan tyydytystä...kieputat vain minua kaikissa asennoissa kuin nukkeasi. Sieluni on niin yksin sinun kanssani, hän kuiskaa nukkuvalle omalla kielellään, jota toinen ei ymmärrä.

- Nainen on onnellinen sylissäsi, mutta sielu on yksin.

Minä tunnen, että olen tuhoamassa sitä, hän ajattelee sitten. Sitä unetkin sanovat, vaikka en tahdo niitä kuunnella, koska ne varoittavat ja minä olen vanki nyt.

Näin hyvän unen ja huonon unen.

Hyvän unen silloin, kun emme olleet rakastelleet ja huonon unen silloin, kun olimme rakastelleet liikaa. Minulla oli paiseita kaikkialla, aivan kuin ne olisivat tarttuneet sinusta, ja tarvoim mätänevässä sohjossa, hän sipaisi kasvojaan sitä muistellessaan.

Huono uni säikäytti ja hyvä teki rohkeaksi. Mutta päivä, se vei minut mennessään, vaikka tahdoin kuunnella uniani.

Sinun sielussasi asuu meren säälimätön voima ja vuonon hämärä kajastus. Tiedän, etten ole sinulle muuta kuin osa tätä luontoa, jota hengität.

Joka pyyhkii kyöneleeni, hän on tuuli.

Joka tuntee sieluni suurimman ilon, hän on aurinko.

Joka murhettani kuulee, hän on kuu.

Sinä et ole mikään näistä, mutta sinun lähellesi tahdon.

Sinä joka rakastelet niin paljon ja tahdot saada kaiken. Sinä joka olet rauhallinen kuin meren vaihteleva viiva, mutta levoton kuin sen vaeltavat aallot.

Mainingit, jotka kiertävät rantaa eivätkä koskaan sitä tavoita. Sellainen sinä olet, Bjørnøya.

Ellen:

Unet sanovat, että valehtelen ja olen uppoamassa lokaan.

Unet, mutta minä tahdon vastustaa niitä.

En tahdo, että hän on irstas vanha pukki, ja minä juopunut nautintoni orja, vaan että hän on Jumala, ja minä eksynyt, joka on löytänyt kotiin.

Jollei sieluni voi elää hänen kanssaan, minä luovun sen oikeuksista. En tahdokaan olla hänen rinnallaan ihminen, en tahdo samoja oikeuksia, vaan eri oikeudet. Tahdon vain, että aurinko saa hiukseni säihkymään ja olla osa sitä suurta kauneutta, joka meidät ympäröi. Tahdon upota siihen niin syväälle, että juutun lähtemättömästi, eikä kukaan saata minua enää kiskoa siitä irti.

Minäkin iloitsen kauneudestani, sillä se ei ole omaani, vaan maailman kauneutta. Iloitsen hyvyydestäni, sillä sekään ei ole omaani, vaan maailman hyvyyttä.

En häpeä enää itseäni enkä koeta peittää silmiäni, en piilottaa tulta, joka niissä leppymättömänä palaa, en koeta suotta. Minun silmäni eivät ole syntiset, vaan niissä palaa elävä tuli, enkä minä enää osaa vajota itseni ihailuun.

Sinä sanoit, että minä olen kauneinta, mitä olet saanut kokea, ja kun minä ihailin merta, sinä ihailit minua. Tahdoit, että olisin sanonut sinulle, että olet

voimakkainta, mutta pysyin vaiti. Se oli kuin se hyljekivi, jota sanattomana itsellesi pyysit ja luovutit oman kivesi minulle sen saadaksesi.

Sinun kivesi oli Karhusaarilta. Mutta minä en antanut. Se on minun sieluni, jota sinä et voi koskaan saada. Voit vain uneksia kulkevasi sen kanssa valoisana yönä, kun vierelläni nukut. Et lepää, vaan valas viheltää levottomilla huulillasi, outona. Herätessäsi kerrot minulle, että pitkään aikaan et niin hyvin ole saanut rauhaa. Sanot saaneesi rauhaa, koska et tiedä, mitä rauha on. Sinä uneksit kauneudesta, koska itse olet särkenyt sen, sekö se on, mikä silmissäsi on rikki?

En voi kieltää uniani, mutta tahdon katsoa syvälle sinun murheeseesi.

Korkeat puut ovat kaartaneet majani ylle ja peittäneet valon hämärään seittiin. En tunne tätä tietä, enkä tahdo kotiin, mutta otan askeleita enkä ole koskaan palaava.

Tämä hämärä seitti on tuttu minulle, tunnen sen sävyt, mutta en tunne niitä vieläkään oikein. Olen nähnyt, kun se hitaasti saapuu ja kun se nopeasti levittäytyy yli taivaan. Tunnen kun se saapuu, mutta en tunne sitä oikein. Vain minä voin oppia sen tuntemaan, vain minä, eikä kukaan minua siinä auta. Ei kukaan, vaikka me kaikki olemme luodut samasta palasta.

Valta.

Se on sitä, että sinun silmistäsi katson oman arvoni.

Kun sinun intohimosi syttyy, luulen, että se on omani ja koetan sovittaa sen omaan maailmaani.

Se muuttuu rakkauden ikäväksi, mutta kaikki oli alusta asti riippuvuutta sinuun.

Kun sinä petyt, luulee sydämeni, että maailma on tuominnut minut.

En tiedä, miksi annoin sinulle nämä avaimet ja olenko aukaissut tämän huoneen helpotuksesta, jotta varjot eivät pääsisi lyömään ylitseni.

Varjot, joiden tiedän kohta tulevan liian pimeinä.

Luku:

Valaanpyytäjät ovat lykänneet lähtöään jo niin monta kertaa, ettei aamuksi määrättyyn lähtöön enää usko kukaan. Silti se nyt taitaa olla käsillä.

- Sano totuus, rakastelenko minä liikaa?, valaanpyytäjä kysyy norjaksi ja katselee tutkivasti Elleniin, jonka ilkkuriset silmät eivät muuta valoan toiseksi.

- Naa-a...

- Sano totuus, minun täytyy tietää.

- Naa-a...mutta luulen että se menisi ohi, jos olisimme yhdessä pitempään. Nyt minä olen uutta elämässäsi, tahdot sen tähden käännellä minua joka puolelta ja saada kaiken, mikä minuun on kätkeyty...Olen sinun uusi lelusi ja haluat nähdä mitä sen sisällä on.

Valaanpyytäjä on vaiti maistellen tätä. Häntä hämmästyttää, että tyttö tietää.

- Oletko vihainen?

- Sinä olet lapsi.

- Olenko minä lapsi?, valaanpyytäjää huvittaa.

Sitten hän vakavoituu ja kääntää murheelliset silmänsä tyttöön:

- Olet oikeassa - minä olen lapsi. Voisitko kuvitella, että me eläisimme yhdessä, sinä ja minä?

- Naa-a. Miksei...

- Olen kohta vanha mies, enkä voi enää tehdä edes lapsia.

- Ei se haittaa. Eihän se sinun syysi ole, että olet vanha.

- Eikä se haittaa?

- Ei.

- Niin ehkä ajattelet nyt, mutta et olisi kauaa onnellinen vanhan ukon kanssa.

- Olenko minä onnellinen jonkun muunlaisen miehen kanssa?

- Tarvitset nuoren, vahvan miehen, lapsia. Etkö halua olla onnellinen?

- Miksi minun pitäisi olla onnellinen? En kuitenkaan ole koskaan onnellinen.

- Niinkö se on...

Harkitse tätä...tulen takaisin kun syyspyynti alkaa.

- Et sinä tule.

- Odotatko minua?

Ellen ei vastaa.

Vielä lähtiessään hän ovella kysyy: - Odotatko?

- Odotan, Ellen silloin kuiskaa ja katselee häntä suurin silmin tietäen näkevänsä hänet viimeistä kertaa, mutta tahtoen kuitenkin uskoa, kuten hän.

Valaanpyytäjä ei ole murheissaan, koska luulee palaavansa; sellaista on hänen elämänsä ollut aina.

Ellen:

Pika on kulunut umpeen ja valaspaatti on tullut liinakalastukseen. Näin sen eilen tulevan, kun se kaarsi aallonmurtajan takaa kirkkaasti valaistuna, ja tiesin, että sinä et ollut mukana.

Sinä et tullut, vaikka lupasit.

Se lupaus oli ainoa, joka teki minusta jotakin muuta, kuin pikku rakastajattaresi näiden ihmisten silmissä. Sinä tiedät, minkä häpeän he tahtovat minulle antaa, tahtovat että minä alistun nyt heille - ja kuitenkin sinä ajattelit vain omaa häpeääsi.

Petit sen, mikä olisi ollut meille ainoa pelastus, ja olit ehkä oikeassa - en minäkään olisi tullut onnelliseksi sinun kanssasi. Mutta pahinta on nyt, että en voi olla enää varma siitä, kuinka sinä minua oikein kohtelit.

Siksi sammutan tämän tulen sydämestäni iäksi enkä koskaan enää tartu sitä virittämään. En tahdo sinulta enää mitään enkä muuta muistoasi pahaksi - jääköön kaikki näin, kesken, lopullisesti, ja rangaiskoon elämä sinua, jos tahdot mieltäni vielä kääntää!

*Sinä kuu, kerro sinä hänelle
että odotin häntä kaksi kuukautta, odotin vain
istuun ja ikävöin katsellen merelle
ja meri oli milloin valoisa, milloin pimeä
ja kaikki värit leikkivät aaltojen kupeilla.
Kerro hänelle kuu
että hiukseni lakkasivat kiiltämästä
kun lakkasin uskomasta että hän palaa
ja silmistäni tipahti verikyynel.*

Minä en tiennyt, miksi maailma oli heittänyt tielleni niin hyvän ihmisen ja miksi sydämeni halusi hänet kokonaan omistaa. Miksi en enää saanut rauhaa ja miksi silmäni lepäsivät vain hänen kasvoillaan.

Rakastin häntä niin, kun hän istui hämärässä yksin ja murhe oli murtanut hänen kasvonsa.

Vasat ovat jo suuria, ja minä olen yhä täällä.

Enkö pääse koskaan pois?

Nyt en voi palata enää kotiin, enkö koskaan?

Olenko sulkenut itseltäni kaikki tiet?

Kaikki tietävät, miten minun on käynyt ja tahtovat, että minä otan ristin. En tahdo sitä, en ole tehnyt mitään väärin.

Olen tehnyt niin kuin sydämeni puhuu, mutta he eivät ole uskaltaneet tehdä mitään. Miten heillä olisi oikeus tuomita minua?

Kuvittelevatko he, että nöyrtyisin väärään tuomioon, etten uskaltaisi katkaista kaikkia siteitä?

Sydämeni harhailee sumuisella merellä

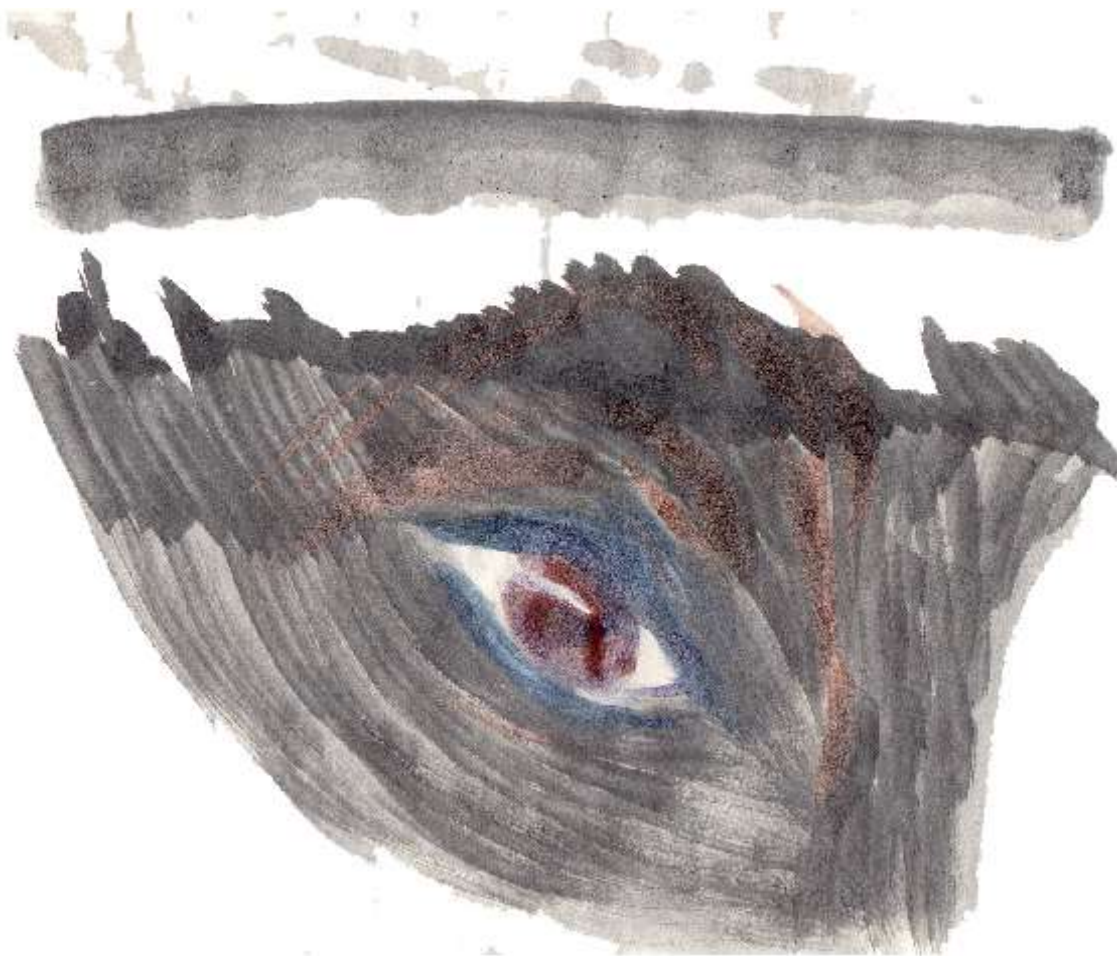
*kyllästyneenä tyveneen poukamaan jossa on lämmin
tahdon tietää, mistä aurinko ja kuu nousevat
ja minne ne laskevat
mistään muusta en piittaa*

*jokainen askel on kokematon
jokainen hengitys tuo uuden ilman
näky muuttuu silmänräpäyksessä
ja ihollani on vuoroin kylmä vuoroin kuuma*

*ihastuin kauniiseen kovaan tunturiin, joka viilsi ihoni verelle
ja toiseen pehmeään, joka tukahdutti sieluni
annan tulvaveden vyöryä kaikkiin suuntiin
en tahdo kahleita, tahdon kaiken enkä mitään
olen levoton ja rauhallinen*

*nyt lepään vanhaa kalliota vasten kuin Molvikan hylky
kaikki on minua koskettanut:
siunaan elävän elämän äitini kodin
suuren äitini levottomat pelottavat päivät*

*mutta aurinko, sen tahtoisin tietää
mistä aurinko ja kuu nousevat ja minne laskevat
ja miksi minä olen niin erilainen kuin ne
miksi minä olen se keinuva usva, joka saapuu ja katoaa?*

Ellen:

Aunpitäen en tahtonut rakastaa häntä, ei se ollut hän unessakaan, vaan karhu - tai mursu. Ei se ollut hän.

Minä tartuin hänen tunteidensa virtailuun ja luulin niitä omikseni. Muutuinkin kuin taikina sen mukaan, mitä hän ajatteli, tunsin mitä hän tunsi, tein kuten tunsin hänen tahtovan.

Mikä pakko minun on se tehdä?

Raskaat aallot lyövät sydäntäni, ne lyövät ilmankin, mutta en tiedä, kohtaanko ne heidän kanssaan oikealla tavalla. Mitkä aallot, en tiedä, mutta jokin pauskautuu sydäntäni vasten, ja etsin siltä suojaa heidän selkänsä takaa. Ehkä minun pitäisi kohdata ne yksin?

Vuonojen pohjukoissa ui pieniä vesilintuparvia, keinuen yli ohuiden rantakuohujen, joihin aallot puhkeavat maata vasten sulaessaan. Pitkät hiekkarannat sylittävät meren ja väräjävät vastalaineet seitittävät sen tiheään pitsiverkkoon. Tuohon verkkoon tahtoisin antaa voimattoman murheeni, hylätä sinne turhan tuskani. Minäkin tahtoisin lähteä vaeltamaan kotini rantoja pienen parven mukana, kaakottaa pehmeästi, enimmäin hiljaisena sukellella meren toukkia ja vesikasvien silmuja.

Meri on niin kirkas pitkille selille. Keskellä vuonoakin näkee selvästi pohjaan kuin häikäisevänä kuvana edessään. Vain murheeni on ruma, pimeä ja umpinainen.

Hiljaisuus laskeutuu sydämeeni.

Aallot repivät jylisevän nauhan halki tunturimaan. Vuonojen perukkoihin kasaantuneella hiekalla valkeat vaahtujuovat syntyvät ja katoavat ikuisena yönä, jokaisen aallon takaa kurkistaa toinen, iäti. Ei minusta ole sen todistajaksi kuin mitättömän hetken. Ei meri ole koskaan sama, ei yksikään aalto ole sama kuin edellinen, eivät kalliot muuttumattomat, minulle, joka levittäydyn niiden ylle. Tunturit vyöryvät harjat terävänä kuohupäisenä koskena mereen, jäävät jylhän repaleisina sojottamaan ja meri lohkoo ne saariksi, murentaa ja nielaisee ne. Mutta maa lyö takaisin, pakottaa meren kääntymään taas itseensä, lannistaa sen hurjistuneen raivon, murtaa tasaiset loivat mainingit, jotka aavalta saapuvat. Ja vuorovesi hengittää pitkin rantoja, leväkasat kelluvat, tarttuvat rantakivien särmiin.

Täällä ei lepää yksikään.

Maailmat ovat tavanneet toisensa ja vaipuneet ikuiseen syleilyyn, jonka yllä lepää rauha.

Tätä rantaa olen ikäni etsinyt. Heti tullessani, kun ensimmäistä kertaa sitä katselin, tunsin sen omakseni, se kuiskasi minulle hiljaa: nyt olet kotona. Minä pelästyin, kun tunsin kasvoni niin sen kaltaisiksi.

Nyt en enää pelkää.

Tiedän, että näille rannoille olen kerran kuoleva. Ne ovat ottava minut ja olen palaava siihen, mistä kerran synnyin, äitini syliin, tunturiylängölle, elon luo.

Kellot kutsuvat, synkät kalliot ja rotkot kuiskaavat minulle, ystäväni. Ja ketut...

Meren sinervässä sylissä näen kohtaloni, elävänä kuvana edessäni, ikuisuudessa veden ja ilman rajalla, missä maailmat kohoavat ylös.

Siellä tapaan ikuisen leponi, kuulaudessa, kaikissa pisaroissa. Siitä kuiskii minulle meri, huokaava meri...suuri ääretön meri.

Meri on tyyni ja vuonon toiselta rannalta kantautuu matala, sydämen rytmissä tuntuva puksutus. Miksi minulla ei ole ollut nöyryyttä nähdä, kuinka hyvät aistini ovat? Olen sammuttanut itsessäni sen osan, joka kuulee pienimmän kuiskauksen, ymmärtää vähäisimmän eleen, sammuttanut paljon tavoittaakseni vain sitä, mitä ihmiset pystyvät minulle antamaan.

Tämä ei ole meri vaan se on itse elämä. Pohjoinen jäämeri, jossa valkeakalat uivat kymmenpäisinä tokkina.

Ehkä jossakin on toinen maailma, mutta se ei ole yhtä todellinen kuin tämä, jossa ääri viivat sekoittuvat ja kadottavat toisensa - ei niin kuulas, kuin tämä eikä niin epätodellinen.

Jos täällä katoaakin pilvien ja meren raja, niin katoaa epätoden ja toden raja, ei mikään ole sen todellisempaa. Levoton kahlitsematon vapaus - totta eivätkä ole kahleet vaan hellä säälimätön vapaus, johon voimat pääsevät myllertämään: pakottavat elämään kaikilla voimilla, mitä maailma on antanut!

Ellen tahtoo riisuutua ja sukeltaa jääkylmiin ranta-aaltoihin ja hetken niissä hädissään pulikoituaan hän kipuaa iho polttaen kalliolle ja lepää auringon lämmittämässä tuulessa.

Vedestä kuuluu kirkas sirkutus.

Valkeakalan selkä hohtaa kirkkaana sinisellä selällä. Sitä katsellessa Ellen ajattelee: Hän se on, tämä valas vihelsi valaanpyytäjän huulilla, kuin olisi minulle viheltänyt. Minä olen lauleskellut täällä monia kertoja. Muistan áddján joskus kertoneen, että saamelaiset kauan sitten tapasivat laulaa valaille, istuivat rannalla ja joikasivat niille. Ehkä kiitokseksi saaliista.

Jos oppisin pitämään sitä kaltaisenani, kuten esi-isät, antamaan saman arvon kuin itselleni - silloin ehkä näkisin maailman valaan silmin, ymmärtäisin samaa kieltä.

Valkea valas ui lähemmäs, se on haistanut ulapalle hänen ihonsa tuoksun. Se ui aivan lähelle tyydyttäkseen uteliaisuuttaan ja kohottaa ylävartalonsa yli pinnan. Mustat silmät katsovat tarkkaavaisina Elleniin. Sen iho hohtaa ihmeellistä valoa ja se huojuttaa hieman otsansa keilaa puolelta toiselle tunnustellen tytön hahmoa.

- Miksi uit näin matalalle?, Ellen juttelee sille, niin kuin hän aina juttelee eläimille, - Etkö pelkää, että juutut pohjaan?

- Olen utelias, valas vastaa, - Tahdoin nähdä sinut lähempää, olen niin monasti nähnyt sinut rantatuntureilla.

Ellen ei edes huomaa ihmetellä, aivan kuin kaikki olisi hänelle vanhaa ja tuttua. Hän vain vaipuu lumoukseen.

- Olet kaunis, valas sanoo, - Ja yksin aina rinteillä. Minäkin hukkasin parveni kauan sitten enkä osaa enää takaisin.

He katselevat toisiaan. Valas on hyvin hohtava ja pehmeä läheltä.

- Tule minun kanssani.

- En voi elää meressä, Ellen toruu, - Näethän minut, miten pysyisin matkassasi?

Mutta kun valas pettyy, Ellen lupaa pyöriä sen kanssa hetken vedessä, niin kauan kuin voimat sallivat, ja hän laskeutuu rantakivikkoa mereen.

- Me voimme olla ystävät, mutta minä pysyn rannalla enkä uppoa sinun maailmaasi. Kylmän väreet kulkevat polttavina Ellenin kehon lävitse, mutta kun valas koskettaa häntä, ei hän tunne enää kylmää, vaan iholla väreilee kihelmöivä lämpö.

He pyörivät vuonossa, kunnes kuu nousee taivaalle.

Silloin Ellen nousee rannalle ja valas sanoo tulevansa takaisin samalla kuun vaiheella, sanoo odottavansa rannan läheisyydessä.

Tytön sydän sykkii, eikä hän saa unta koko yönä vaan katselee kuuta ja puhuu sille kuin sudet.

Valkeakala, hän on ainoa kaltaisensa maailmassa, hän on se, jota olen ikäni odottanut. Ainoa kaltaisensa eikä mikään voi häntä minulle korvata. Vasta nyt ymmärrän: tämä on kaiken rakkauden ajatus.

Luku:

*N*iin kuluvat ne päivät, jotka odotukseen on säädetty. Kuu nousee merestä kallioiden takaa, pienenee ja lakkaa nousemasta ja ilmestyy taas kasvavana. Tyttö kulkee rantatuntureita ja odottaa eikä hetkeäkään epäile, etteikö valas palaisi.

- Puhu minulle, kuten puhut merelle ja kallioille, hän kuiskii.

Puhu minulle pieni levoton tuulenpyörre, joka saavut aamuhämärissä mereltä, kierrät ikävissäsi otsani yli, kutsuen minua. Puhu minulle, missä hän on nyt...

Sinä olet viiltänyt sieluuni ikkunan, josta tähystän kohti valoa ja merta, siellä se kajastaa, toivo...

Hän elää kuin kukka, ei pääse irti maasta, jota juurensa imevät. Kun valo on kirkas, on teränsä heleä, mutta kun koittaa syys, ovat laulunsa lopussa.

Mikseivät ne ihmiset, joita hän rakasti, tahtoneet tuntea hänessä tärkeintä?

Miksi hänen oli niin vaikeata selittää totuutta, vaikeata vastustaa lempeitä kahleita?

Kuunkierron aika on tullut, eikä täällä ole edes Johania, joka kiskoisi hänet takaisin ihmisten puolelle.

Ellen:

Pika on tullut.

Kuu nousee.

Se nousee suoraan merestä suurena ja kullankeltaisena eivätkä kalliit enää ole sen edessä.

Usva saapuu Valkeasta merestä kuun mukana.

Sen hattu on ehytpiirteinen ja sen helma hamuaa merta kuin elävä olento. Se saapuu kaukaa toisesta, todellisemmasta maailmasta, upottaa kaikki rajat ja häivyttää kaikki värit.

Se on hän, totisin rakastettuni.

Jumalani.

Hiljaisuudessa jään katsomaan usvaa joka nousee ja kätkee alleen kaiken. Sen hamuava helma vangitsee sieluni ja saa minut katsomaan tuonpuoleisen pyhyyteen.

Kukaan ei näe, että jään seisomaan ja että sieluni pysähtyy katsomaan hiljaisuutta, joka sen edessä on auennut.

Sieltä sinä saavut, valkea valas!

Sinä olet ollut juuri se, jonka luokse minä haluan!

En tunne tätä polkua, mutta sydämeni ymmärtää sen ja olen jo kauan tahtonut sitä kulkea. Ota sinä minusta kiinni ja pidä niin kauan kuin tahdot, ja olen kulkeva sinun kanssasi niin kauas kuin auringonkehrä taivaalla punaisena hehkuu. Yli meren ja yli maan, sinne missä se aina väikkyä, ja vasta kun silmäni sammuvat, olen palaava vanhoille asuinsijoilleni.

Siihen koivikkoon, joka tartutti korviini suloisen lehtien suhinan ja jäkäläin kosteuden.

Siihen koivikkoon, jonka yöllä sumuvaippa verhoaa, ja jonka yli tunturipöllö äänettömänä liittää.

Se noutaa sydämen rinnastani, hautaa sen variksenmarjojen alle. Sydämeni, joka niin paljon itki ja niin paljon rakasti, ja niin vähän uskalsi iloita elämästään.

Sinä saavut, suuri valkea valas, me uimme rinnakkain ylös kirkkaille usvalaineille, yli suuren valkean pilvein tuntuinein ja katoamme kauas valkeaan mereen.

Sinne kadotamme itsemme, eikä ole muuta kuin valkea, valkea meri.

Johan:

Kun ne vihdoin laskevat minut kasteiselle nurmelle väliaikaisen poliisiaseman eteen, olen kylmästä täysin kohmeessa ja pelkään taas sairastuvani keuhkokuumeeseen.

Muutamat kerääntyvät ympärilleni ja heidän silhuettinsa valaistuvaa aamutaivasta vasten näyttävät valtavilta ja hyytävän kylmiltä, mutta kasvot ovat nuoria ja ivallisia. Ne tarkastelevat olemustani vahingoniloisina, tunnen nuo yhdet kasvot, samat, jotka koulussa... no nythän nähdään, mitä kieltä kukakin puhuu!

Yksi ehdottaa, että annetaan sen lojua siinä miettimässä kunnes alkaa puhua norjaa. Muut katsovat häntä hyväksyen - saatanan mulkut meinaavat jättää minut märkään ruohikkoon aamupakkasessa, kun tärisen jo muutenkin horkassa ja huuleni ovat takuulla siniset.

Ne hajaantuvat ympäriltä ja menevät seuraavan luo.

Oula kulkee silloin nurmella ohitse ja vilkuttaa tiedustellen kohteliaasti vointiani. Vastaan yhtä kohteliaasti ja hän iskee silmää remahtaen vallattomaan nauruun. Kiroilen hänen peräänsä melkoisen litanian ja hän nostaa kätensä ylös puristaen niitä lujasti yhteen.

Oula!

Hän on siis päässyt kotiin sakkolappu taskussa.

Kohottaudun Oulan piristävästä vaikutuksesta istumaan juuri samaan aikaan, kun auringon ensi säteet leikkaavat nurmen oranssinkeltaiseksi ja hennot ruohonlatvat hehkuvat kuin tulella, kastepisarat huuruten. Oulan leveä selkä astelee jo kaukana ja kohoava aurinko lämmittää suloisesti vaikertavaa kehoani. Aurinko, sinä saavuit omasi pelastamaan, enkä siis kuolekaan keuhkokuumeeseen.

Otan mukavan asennon, niin että kohtisuoraan aurinkoa asettuu mahdollisimman paljon pinnastani, ja omistaudun pelastajani ajattomuuteen. Se nousee vähän kerrassaan ainoalla sulavalla liikkeellään ja valaisee korkeat vuonotunturit raikkaiksi kuin vesi. Ruoho kimaltaa ja vilunväreet kulkevat kehossani, aurinko katselee minua lempeästi, mutta samalla kuin... Ellen! Missä sinä olet? Sinä se katsot minua kuin olisit jättänyt minut yksin. Ellen, minusta tuntuu, että olet lähtenyt, tänä yönäkö, Ellen, iäksi? Onko koko tämä taistelumme tuomittu häviöön?

Aurinko on jo useamman mittansa kivunnut, kun ne muistavat minut taas ja jätän näkyäni. Yksi koettaa varsin ystävällisesti keskustella kanssani norjaksi ja liikehtii eestaas asettuen auringon eteen seisomaan. Odotan kärsivällisesti, että hän siirtyisi syrjään, mutta kun hän ei näytä tajuavan, viittaa häntä siirtymään. Hän siirtyykin anteeksipyytävästi ja olen hetken iloinen yllättävästä huomaavaisuudesta. Mutta kun en yrityksistä huolimatta vieläkään puhu norjaa, seisoo hän kohta taas auringon edessä eikä siirry enää. Tuskastuneena ojentaudun takaisin nurmelle.

Ne kerääntyvät taas ympärilleni ja se yksi koettaa visusti peittää auringon typerän mahansa taakse, kunnes huolestunut konstaapeli saapuu paikalle ja

käskee raahata minut vaaleansiniseen henkilöautoon. Ehkä hän joutuu vastaamaan jollekulle terveydentilastani, mitä muut eivät näytä lainkaan ajattelevan.

Minäkään en ole jalomielinen ja niinpä ne saavat kantaa minut. Se ärsyttää muutamia. Onneksi konstaapeli huutaa väliin, kun ne aikovat läjäyttää minut pää edellä takaistuimelle. Etuistuinta kohotetaan siis kohteliaasti.

Niin se käy ja tässä minä olen taas turvassa.

Olkoonkin, että olisimme tuomitut häviämään kamppailun näitä vastaan. Minä haluan jatkaa niin kauan kuin aurinkokin nousee. Haluan tervehtiä sitä nousemalla myös. Ja ylängöllä vaeltavan elon luona on sytytetty aamutuli, pieni tuli, kynsituli, elävä hehku silmiimme. Uupumaton, ohut ja hiljainen. Niin hiljainen... liianko hiljainen?

Joskus paljon myöhemmin:

- *J*o vain, kuulesta sie. Kun mie nyt takasin käsin muistelen, ikävä täällä on yksinänsä ollu, kun se Laurikin lähti.

Noo, onhan täällä ukkoja. Joo, siehän tiät, mitä juopporemmeä net on, ei ne ole siitä muuttuneet, pahemmaksi vain menneet. Kuule, sitei usko mitä kaikkia ihmispolo täällä nykyjään saapi nähä. Voi Isä auta...

Rainer hieroo kuluneita rystysiään.

- Ja mie jäin kahen paatin välliin tuossa omalla kaialla. Kuule, heti seuraavana syksynä, kon sie lähit. Se oli se sama kippari seuraavanakin suvena, mie olin ja Lauri oli niinkon sinun paikala, joo...

- Miten se sattui?, Martin kysyy, kun Rainer ei jatka.

- No se vain sattu kerran sillä tavalla, että mie hoksasin, nyt mie olen luiskahtanu paattehin välliin. Ja tiesin samassa paikassa, miten oli nyt käynny minun jaloile. No se ei kestäny tietenkään kun hetken, niin net olit toiset nostanu minut pois. Vaan se riitti se hetki tähän... hän taputtaa polviaan.

- Ja sittenhän me ruvettiin Laurin kanssa oikein tosissaan ryyppäämään. Näe sehän oli Laurikin joutilas mies, eihän se tullu ennää kallaa. Ei sillä ollu töitä, eikä juuri kellään tehtaala.

Sigridkin jo katteli, jottei meistä enää eläviä taia tulla, joo.

Näe sehän oli mulle. No enhän mie ole tottunu olemaan jouten. En ikä päivänä. Pikku poikasesta isä opetti työhön.

Noo, sitä kesti sitten sitä juomista... no voipi sanoa että useampi talvi.

Eihän se minun päälle niinkään ottanu, kon mie olen tämmönen vanha ja helevetin sitkas ukko. Mutta Laurilla se kyllä alko ottaa koville. Noo, sittenhän se, Rainer pysähtyy miettimään ja jatkaa hiljemmin, - Asusteli tuola Raittisen mökissä yhen suven. Ja sen jälestä lähti, kon mie hätistin. Se mahotonta elämää oli siellä, siitä on vaikia puhuakkaan.

No nythän se on Suomessa ollu jo kauan. On korttia lähetelly, kyllä se muistaa... Kyllä se Lauri minut muistaa.

- No lähettikö se sulle ne rahat?

- Rahat? Jaa ne rahat. Ei, en minä niitä ikinä saanu.

- No joo, sitähän minä vähän eppäilin.

Mie sanon kuule. Sen jälestä se alko kaikki täälä mennä pieleen, kon se pikku-piika meni merreen. Ja nyt sanovat kaikki, että se on Haavruuva, joka sielon meressä. Eivät saata muistella, sitä neitoa. Mie siitä tykkäsin kovasti, siitä tyttärestä. Se vain kovasti onneton oli täälä, se olis häätyny lähtiä pois täältä. Sehän se veli koitti sitä saaha lähtemään, vaan ei siitä tullu mittään. Tiä mikä siinä oikein oli.

- Ja sen mie sanoin sillon jo, Rainer jatkaa, - että sitä se tiesi se sikaarimies, jonka mie näjin. Kuule, me ryypäsimmä Laurin kanssa niinkon aina, no Laurin kämpillä satuimme sillon olemaan.

Jonkun kaljakorin siinä tuhosimma, se pannee Lauri maata siinä. No mitä mie, mie aattelen, otanpa miekin tässä torkut. Mitäpä mie yksin tässä ryyppään.

Laitan siihen permannolle kuule, eihän sillä ole toista vuotta tietenkään. No mattohan siinä on hyä semmonen, sakiä karvamatto. Hyähän siinä on kellistellä.

No mie herrään kesken kaiken, kon hirviä sikaarin savu on kämpissä. Mie katon: ovella kuule seisoo helevetin iso mies. Kuule niin iso, että sen kumarassa häätyy olla, jotta pää mahtuis sisäle.

Siinä seisoo ja röyhyttellee. Sikaarikin sillä on niin iso, jotta tämän minun käen paksunen. O kyllä mie säikähän. Arvelen, mitähän helevettiä se aikoo. Piru, kon jäi tuo ovi lukittematta. Kyllä mie olen aivan vetelänä, son niin väkevän näkönen mies.

Sitte mie kuitenkin arvelen, jotta parempi son tökkästä sitä vaan, jotta oppii tavoile, tiä miksi se muuten hirviää.

- Sammuta äkkiä se sikaari kuule, tai mee muualle savuttaan!, mie oikein ärjäsen sille.

No perkele kon mie uudemman kerran katon, son poissa. Joo.

No Laurihan se vain nauro mulle, kon kuuli. Vaan sen mie sanon, että sitä se tiesi. Ja kon se pikku-piika meni. Sen jälestä ne tulivatten tänne kaikki nuo rohmut sotkemaan paikkoja ja kiskomaan viimesenkin kruunun, mistä ikinä vain saavat irti. Kaiken ne myypi, mitä täälä vain myymistä on. Sitä se tiesi, sen jälestä täälön kuule elämä niin paljon muuttunu... Ja miten vielä

muuttunee, kun ne pääsevät öljyn kanssa värkkäämään...sitten on kuule
kaikki loppu.

